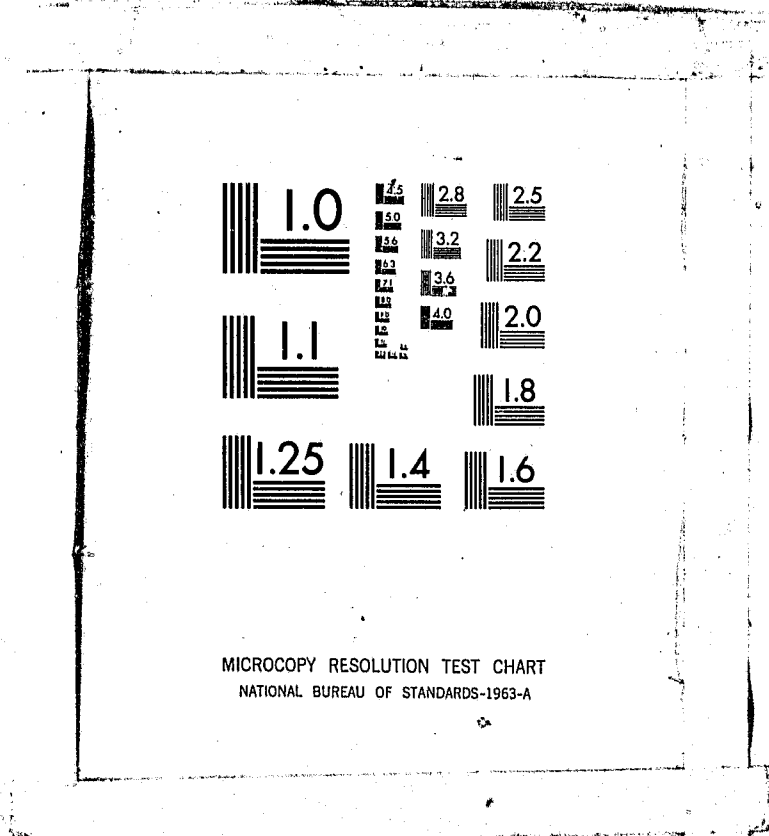

National Criminal Justice Reference Service

This microfiche was produced from documents received for inclusion in the NCJRS data base. Since NCJRS cannot exercise control over the physical condition of the documents submitted, the individual frame quality will vary. The resolution chart on this frame may be used to evaluate the document quality.

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART
NATIONAL BUREAU OF STANDARDS-1963-A

Microfilming procedures used to create this fiche comply with the standards set forth in 41CFR 101-11.504.

Points of view or opinions stated in this document are those of the author(s) and do not represent the official position or policies of the U. S. Department of Justice.

National Institute of Justice
United States Department of Justice
Washington, D. C. 20531

DATE FILMED
12/28/81

79/31

15

dr. J. Junger-Tas - A. A. van der Zee-Nefkens

Deze reeks omvat de rapporten van door het WODC verricht onderzoek. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie weergeeft.

W
wetenschappelijk

C
onderzoek-en

D
documentatie

C
centrum

Preventieve hechtenis minderjarigen

U.S. Department of Justice
National Institute of Justice

This document has been reproduced exactly as received from the person or organization originating it. Points of view or opinions stated in this document are those of the authors and do not necessarily represent the official position or policies of the National Institute of Justice.

Permission to reproduce this ~~copyrighted~~ material has been granted by

~~Ministerie Van Justitie/Hannah Smits~~

to the National Criminal Justice Reference Service (NCJRS).

Further reproduction outside of the NCJRS system requires permission of the ~~copyright~~ owner.

Ministerie van Justitie

1980

nts

Staatsuitgeverij
's-Gravenhage

15

Inhoudsopgave

NCJRS

NOV 17 1980

ACQUISITIONS

	blz.
1. INLEIDING TOT HET ONDERZOEK	1
1.1. Probleemstelling	1
1.2. Opzet van het onderzoek	3
2. ONTWIKKELING VAN DE JEUGDCRIMINALITEIT	5
3. DE VEROORDEELDE MINDERJARIGEN	9
3.1. Enkele achtergrondvariabelen	9
3.2. Strafrechtelijk verleden	11
3.3. De strafbare feiten	13
3.4. De gevolgde procedure	14
3.5. Het vonnis	15
4. DE PREVENTIEVE HECHTENIS	18
4.1. Inleiding	18
4.2. Preventieve hechtenis en achtergrondvariabelen	19
4.3. Preventieve hechtenis en strafrechtelijke factoren	22
4.4. Welke factoren wegen het zwaarst?	26
5. DE VERBLIJFPLAATS BIJ PREVENTIEVE HECHTENIS	28
5.1. Huis van Bewaring of opvangtehuis	28
5.2. Plaats preventieve hechtenis en enkele achtergrondfactoren	35
5.3. Plaats preventieve hechtenis en strafrechtelijke factoren	37
5.3.1. Strafbare feiten	38
5.3.2. Procedurele kanten van de preventieve hechtenis	39
5.3.3. Relatieve invloed van een aantal factoren op plaatsing bij preventieve hechtenis	41

5.4.	De tenuitvoerlegging van de straf	43
5.5.	Samenvatting	44
6.	SLOTBESCHOUWING	46
6.1.	Plaatsingsmogelijkheden	47
6.2.	Het plaatsingsbeleid	48
	NOTEN	50
	BIJLAGEN	53

1.1. Probleemstelling

Beziet men de kindbeschermingsstatistiek dan blijkt er sinds 1965 een langzame toename te zijn van het aantal strafrechtelijk minderjarigen dat een voorlopige hechtenis wordt opgelegd. In 1965 was dit slechts 1% van het totaal aantal strafzaken van minderjarigen, maar dit percentage steeg tot ongeveer 8% in 1972 (1). Neemt men het aantal veroordelingen in zaken waarbij voorlopige hechtenis (2) is toegelaten als basis, dan krijgt men het volgende beeld (3).

Tabel 1: Voorlopige hechtenis naar leeftijd van de veroordeelden tijdens het plegen van het delict - in %

	12 - 15 jaar		15 - 18 jaar	
	%	per 100.000 van dezelfde leeftijd.	%	per 100.000 van dezelfde leeftijd.
1968	6	10	18	95
1973	9	11	20	116

Zoals tabel 1 toont betreft de stijging zowel de jongste als de oudere categorieën, hoewel het in het laatste geval om duidelijk meer minderjarigen gaat. In deze ontwikkeling staat ons land niet alleen. Ook in de ons omringende landen treedt een dergelijke stijging op. In Engeland nam het aantal 14 tot 16-jarige preventief gehechten van 1971 tot 1975 toe van 2947 tot 4645, een stijging van maar liefst 57% (4).

In Frankrijk werden, in de periode van 1959 tot 1969, steeds meer zaken van 16 en 17-jarigen door de kinderrechter overge-

dragen aan de onderzoeksrechter (5), terwijl het aantal gevangenisstraffen voor minderjarigen in diezelfde periode verdubbelde (6).

De oorzaak van deze gang van zaken moet, paradoxaal genoeg, waarschijnlijk worden gezocht in de toenemende neiging van de kinderrechtspraak zich te ontwikkelen tot een welzijnsinstituut. Deze ontwikkeling gaat gepaard met een grote terughoudendheid ten aanzien van gerechtelijk ingrijpen, en met het streven naar buitengerechtelijke oplossingen. Het gevolg hiervan is echter weer dat de kinderrechtster en officier van justitie worden geconfronteerd met een restgroep van veelal oudere minderjarigen waarbij men op grond van de gepleegde feiten en van de leeftijd minder vertrouwen heeft in buitengerechtelijke oplossingen en hulpverlening, en hardere maatregelen op zijn plaats acht. Het resultaat hiervan is dat er een zekere overdracht plaats vindt van het kinderrecht naar het volwassen strafrecht voor bepaalde categorieën minderjarigen.

Nu is, zeker voor wat Nederland betreft, enige nuancering van het hierbovenstaande nodig.

Ons land beschikt immers over een aantal opvangtehuizen van de kinderbescherming waar de minderjarige in beginsel de voorlopige hechtenis dient te ondergaan (art. 6. Beginselenwet Kinderbescherming). Slechts wanneer opname hierin niet mogelijk is komt een Huis van Bewaring in aanmerking (art. 9 Beginselenwet Gevangeniswezen).

Helaas is het echter zo dat deze procedure niet zonder problemen verloopt. Hoewel er wellicht niet voldoende plaatsen voorhanden zijn in de opvangtehuizen om plaats te bieden aan het totaal van preventief gehechte minderjarigen, lijken toch niet alle plaatsingen in Huizen van Bewaring door deze omstandigheden te worden gemotiveerd. Uit de gegevens (zie hfdst. 5) blijkt nl. dat een vrij aanzienlijk aantal minderjarigen niet aan opvangtehuizen wordt aangeboden.

Teneinde een duidelijker inzicht in de problematiek te krijgen heeft een projectgroep "minderjarigen in Huizen van Bewaring" van het Min.v.Jus. het WODC verzocht een onderzoek te verrichten naar de preventieve hechtenis van strafrechtelijk minderjarigen (7). Twee vragen zijn hier vooral van belang:

- 1) Welke kenmerken bezit de groep minderjarigen die in een Huis van Bewaring gehecht wordt en welke de groep die in een opvangtehuis wordt geplaatst.
- 2) Welke beweegredenen hebben de plaatsende instanties om een minderjarige in een Huis van Bewaring dan wel in een opvangtehuis te plaatsen.

Het huidige rapport is een verslag van de eerste fase van dit onderzoek en zal hoofdzakelijk ingaan op de eerste vraag. De tweede vraag krijgt echter in dit rapport ook reeds een voorlopig antwoord.

Het leek ons echter eerst van belang het vraagstuk van de voorlopige hechtenis in een breder kader te plaatsen, nl. dat van de jeugdcriminaliteit in zijn geheel. In het volgende hoofdstuk zal daarom een korte schets worden gegeven van de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit.

Hierna wordt achtergrondinformatie gegeven over de in 1977 onherroepelijk afgedane kinderstrafzaken die de populatie vormen waaruit de groep preventief gehechten werd gerecruteerd (8). Dit materiaal is gebaseerd op gegevens die ons door het CBS zijn verstrekt.

Vervolgens zal de categorie preventief gehechten worden onderzocht op allerlei kenmerken die hen onderscheiden van het totaal van de met justitie in aanraking komende minderjarigen. Met dit doel hebben wij een dossier-onderzoek uitgevoerd. Tenslotte zal worden gezien of we bepaalde gevolgtrekkingen kunnen maken ten aanzien van minderjarigen die in een Huis van Bewaring dan wel een opvangtehuis worden geplaatst.

In een tweede fase van het onderzoek, waarbij we ons direct tot het Openbaar Ministerie en tot de kinderrechtster zouden willen wenden hopen we meer inzicht te krijgen in de omstandigheden en motieven die resulteren in plaatsing in Huis van Bewaring of opvangtehuis.

1.2. Opzet van het onderzoek

Voor wat betreft strafzaken van minderjarigen die in 1977 onherroepelijk zijn afgedaan beschikten we over banden van het CBS.

Met betrekking tot de preventief gehechten uit dit bestand heb-

ben wij de betreffende dossiers opgevraagd bij de arrondissementsrechtbanken. Daar het om een relatief gering aantal gevallen gaat is geen steekproef getrokken maar zijn alle dossiers opgevraagd. Hierbij treedt onvermijdelijk verlies op omdat niet alle dossiers beschikbaar blijken. Dit verlies is echter van beperkte omvang gebleven zoals uit volgend staatje naar voren komt.

Ressort	Opgevraagd	Ter besch. gesteld
Den Bosch	161	139
Arnhem	94	84
Den Haag	267	257
Amsterdam	226	219
Leeuwarden	75	66
Totaal	823	765

In totaal hebben we 58 dossiers niet kunnen inzien, hetgeen 7% is van de opgevraagde dossiers. Deze fase van het onderzoek is gebaseerd op een dossieranalyse die zich strikt tot de vraagstelling m.b.t. de preventieve hechtenis heeft beperkt, en dus van gelimiteerde omvang is. Het codeboek is als bijlage bij dit rapport opgenomen, zodat men inzicht kan krijgen in de wijze waarop de analyse tot stand is gekomen.

Ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit

Voor we het door ons geanalyseerde materiaal uiteenzetten lijkt het nuttig dit te plaatsen in het kader van wat meer gegevens over de jeugdcriminaliteit in zijn totaliteit.

Om hoeveel minderjarigen gaat het jaarlijks en wat is de aard van de strafbare feiten?

In 1975 werden 5.550 jongeren van 12-18 jaar veroordeeld. Dit is 103,4 per 10.000 kinderen tegen 109,5 in 1974, hetgeen een lichte daling betekent.

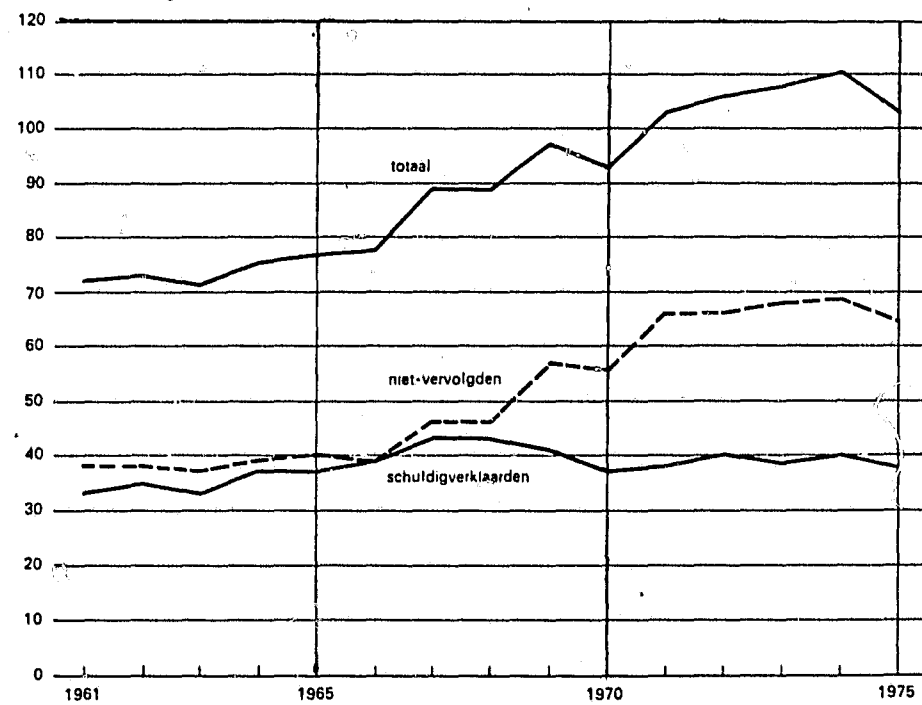
Bekijkt men de ontwikkeling over een aantal jaren dan geeft tabel 2 hiervan een overzicht (9).

Tabel 2: Ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit - per 10.000 kinderen van 12-18 jaar

	Veroordeelden	Niet-vervolgden	Totaal
1965	37	40	77
1970	37	56	93
1973	39	68	108
1974	40	69	110
1975	38	65	103

Opvallend is dat men vooral een stijging ziet bij de categorie niet-vervolgden, terwijl de veroordeelde minderjarigen een vrijwel stabiele categorie vormen. Dit blijkt nog veel duidelijker uit de volgende door het CBS opgestelde grafiek.

Ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit -per 10.000 kinderen van 12-18 jaar.

Overigens blijkt uit cijfers en grafiek dat men na 1971 niet meer van een echte toename kan spreken: de curve vlakt af en geeft na 1974 zelfs een daling te zien.

Grote verschillen bestaan er nog steeds tussen jongens en meisjes: tegenover elk meisje dat met justitie in aanraking komt staan zo'n 10 à 12 jongens.

Ook leeftijd speelt een belangrijke rol. Per 10.000 jongens van 12 jaar kwamen in 1975 slechts 36 met justitie in contact. Van de 14-jarigen waren er dit al 150 per 10.000 en van de 17-jarigen 292.

Kijkt men uitsluitend naar de omvang van de jeugdcriminaliteit dan ziet men in de jaren '70 geen grote verschuivingen meer optreden, maar in 1975 zelfs een lichte tendens tot daling.

Hoe staat het echter met de aard der misdrijven, kan men binnen bepaalde categorieën nog verschuivingen vaststellen?

Tabel 3: Aard van de jeugdcriminaliteit - per 10.000 12-18-jarigen.

	1972	1973	1974	1975
Sexuele misdrijven	2,9	2,5	2,4	2,5
Mishandeling	4,3	4,9	4,6	3,8
Eenvoudige diefstal	20,9	19,9	20,5	18,6
Gekwalificeerde diefstal	45,9	49,4	50,6	47,1
Verduistering/heling	7,4	7,9	8,1	7,9
Vernieling	6,5	5,9	5,9	7,6
Overige misdrijven	7	6,8	7,4	7,2
Totaal WvSr	94,9	97,3	99,6	94,7

Beziet men het totaal der veroordeelden en niet-vervolgden voor misdrijven WvSr dan blijkt daaruit een stijging tot 1974 waarna een daling intreedt tot het niveau van 1972.

Wat de aard van de criminaliteit aangaat constateert men een praktisch gelijk blijven van de sexuele misdrijven en van verduistering en heling, die overigens slechts een klein gedeelte van het geheel vormen. De overgrote meerderheid van de misdrijven betreft vermogensfeiten: deze beslaan 74,2% van het totaal in 1972 en 73,6% in 1975. Alleen de gekwalificeerde diefstal geeft tot 1974 een stijging te zien, waarna een daling inzet. De enige categorie die ook in 1975 een stijging te zien geeft wordt gevormd door de vernielingen: hoewel vernielingen slechts een gering percentage vormen op het totaal van misdrijven is hier toch van een zekere toename sprake.

Wanneer we de ontwikkelingen sinds de vijftiger jaren er bij betrekken (10) dan kunnen we ten aanzien van de jeugdcriminaliteit de volgende globale conclusies trekken.

- Tussen 1950 en 1970 is de jeugdcriminaliteit sterk toegenomen; dit geldt voor 12 tot 18-jarigen en in nog veel sterkere mate voor 18 tot 20-jarigen.

- het zijn vooral de vermogensmisdrijven die voor deze stijging verantwoordelijk zijn.
- sinds de jaren '70 schijnt echter een zekere stabilisatie te hebben plaatsgevonden, waarbij men in 1975 zelfs een daling kan vaststellen.
- deze stabilisatie betreft alle typen misdrijven, met uitzondering van vernieling
- de jeugdcriminaliteit blijft sterk sexe- en leeftijdsgebonden. Het zijn vooral jongens van 15, 16 en 17 jaar die de meeste contacten met justitie hebben; hoewel ook bij meisjes dit patroon optreedt is hun aandeel in het totaal aan misdrijven zeer gering gebleven.

De veroordeelde minderjarigen

3.1. Enkele achtergrondvariabelen

In totaal werden 7415 minderjarigen in 1977 schuldig verklaard en veroordeeld. Die populatie bestaat voor 96,5% uit jongens en slechts voor 3,5% uit meisjes.

De leeftijdsverdeling is als volgt:

Tabel 4: Leeftijd veroordeelde minderjarigen ten tijde van het delict.

	Abs.	%
12 jaar	82	1,1
13 jaar	327	4,4
14 jaar	788	10,5
15 jaar	1434	19,5
16 jaar	2112	28,5
17 jaar	2540	34,5
18 jaar	119	1,5
Totaal	7415	100

Zoals men ziet is er een duidelijke toename per leeftijdsklasse met een top in het 16^e en 17^e jaar. Hierbij zijn tevens een klein aantal gevallen met meer dan 18-jarigen gevoegd, wiens zaak door de kinderrechter is behandeld en op wie dus het kinderstrafrecht van toepassing is geweest. Wat nationaliteit betreft omvat de populatie 96% Nederlanders en 4% buitenlanders.

Tabel 5: Nationaliteit veroordeelde minderjarigen - ingeschreven in 1977

	Abs.	%
Nederlanders	7063	96
Marokkanen, Turken	83	1
W-Europeanen	51	0,7
Z-Europeanen	68	1
Z-Molukkers, Indonesiers Surinamers, overige	94	1,3
	7359(*)	100

(*) In deze en andere tabellen is het totaal aantal niet altijd 7415. Dit houdt verband met het ontbreken van bepaalde gegevens.

Surinamers vormen geen aparte categorie daar de meeste van hen een Nederlands paspoort hebben, en dus niet afzonderlijk geregistreerd worden. Gaat men af op het aantal in het buitenland geboren Nederlanders - in totaal 9% - en de plaats van geboorte dan kan men de voorzichtige schatting maken dat de populatie ongeveer 3,5% Nederlanders van Surinaamse afkomst bevat. Op zichzelf zeggen deze cijfers niet zoveel. Zij zijn alleen interessant tegen de achtergrond van het aandeel dat deze bevolkingsgroepen in de Nederlandse bevolking heeft. Hoewel de juiste aantallen niet exact bekend zijn wordt aangenomen dat Nederland sinds 1950 ongeveer 400.000 tot 700.000 allochtonen heeft opgenomen, hetgeen zo'n 3 tot 5% van de huidige Nederlandse bevolking vormt (11). Deze groep zou verdeeld zijn in ruwweg gelijke aantallen buitenlandse arbeiders afkomstig uit het Middellandse zeegebied en Surinamers en Antillianen (ieder ± 200.000), een kleinere groep West-Europeanen afkomstig uit buurlanden (± 150.000) en enkele andere restgroepen (Zuid-Molukkers, Indische Nederlanders). Ook indien men de leeftijdsopbouw van deze groepen allochtonen in aanmerking neemt zou men voorzichtig kunnen concluderen dat hun vertegenwoordiging in onze onderzoekpopulatie een lichte overrepresentatie betekent.

Van de jongeren blijkt tweederde nog op school te zitten, terwijl 21% reeds in het beroepsleven is opgenomen. Neemt men de

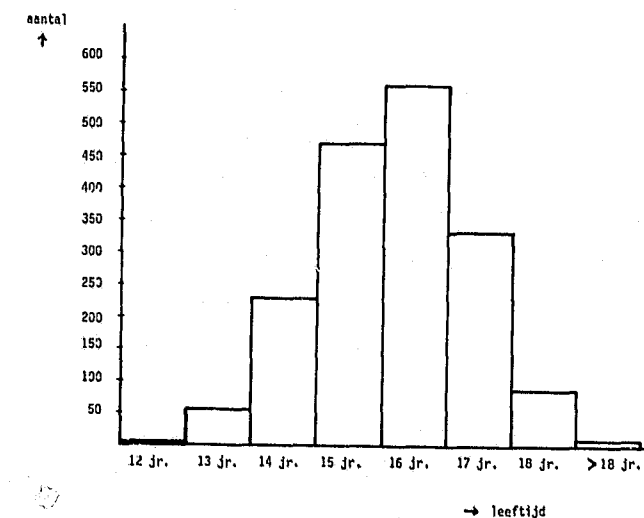
groep niet-schoolgaanden apart dan blijkt 38% van hen werkloos te zijn. Vergelijkt men deze cijfers met die van de Nederlandse jeugdbevolking in zijn geheel dan blijkt in 1977 van de afhankelijke beroepsbevolking beneden de 19 jaar 12,9% werkloos te zijn, en van de 19 tot 22-jarigen 8,1% (12). Het komt er dus op neer dat onder de preventief gehechten relatief drie maal zo veel werklozen voorkomen als onder de qua leeftijd vergelijkbare beroepsbevolking.

3.2. Strafrechtelijk verleden

Van de totale groep heeft 23,5% reeds eerdere veroordelingen opgelopen. Dit betreft echter voornamelijk jongens: een eerdere veroordeling kregen 24% van de jongens, tegen slechts 8% van de meisjes. Ook met de leeftijd is er weer een duidelijk verband: van de 14-jarigen heeft nog slechts 9,5% een vroegere veroordeling, maar van de 17-jarigen is dit 32%.

Nu kan men natuurlijk meer dan één veroordeling oplopen. Van het totaal der vroeger veroordeelden kreeg ongeveer tweederde - waaronder alle meisjes - slechts één eerdere veroordeling; een kwart kreeg twee eerdere veroordelingen en 12% drie of meer. Op welke leeftijd kwam de eerste veroordeling? Dit is een belangrijke vraag omdat deze eerste officiële en formele sanctie hoogstwaarschijnlijk voorafgegaan is door een aantal niet-officiële justitiële contacten op het niveau van politie, ofwel mogelijke septs.

Grafiek II. Leeftijd straf. minderjarigen t.t.v. de veroordeling (abs. aantallen).

Zoals uit grafiek II blijkt komen de meeste eerste veroordelingen voor op 15 en 16-jarige leeftijd. Dit betekent echter niet dat dit het begin is van het delinquente gedrag. We weten op grond van uitgebreid onderzoek in binnen- en buitenland dat zeer veel jongeren delicten plegen maar nooit door de politie worden ontdekt. Een studie die voor ons onderwerp relevant is ging uit van een representatieve steekproef van 13 tot 16-jarige jongens en meisjes in de stad Flint in de Verenigde Staten. De onderzoeker vond dat slechts 3% van de delicten en 15% van de delinquenten door de politie ontdekt werden. Het belangrijkste resultaat was echter dat de pakkans verband hield met de frequentie van het delinquente gedrag. En dit betekende dat jongens vaker ontdekt werden dan meisjes, oudere jongens vaker dan jongere jongens, jongeren uit de lagere sociale klassen vaker dan jongeren uit de middenklassen (13).

Deze gegevens worden onder meer bevestigd door onderzoek dat is uitgevoerd in Scandinavië (14), in Nederland (15) en in België (16).

Bovendien weten wij dat de politie op grote schaal een beleid voert waarbij jongeren die voor het eerst met de politie in contact komen, en wanneer het slechts om kleine feiten gaat, met een standje naar huis worden gestuurd. Pas bij herhaalde contacten en/of ernstiger feiten wordt een proces-verbaal opge maakt. Uit al deze feiten mag worden geconcludeerd dat veel delinquent gedrag reeds geruime tijd vóór de eerste veroordeling inzet. Voor wat onze steekproef betreft mag worden gesteld dat veelal zo omstreeks het 14e jaar met delinquent gedrag werd gestart. Zoals weinig verbazing zal wekken houdt ook het aantal veroordelingen verband met leeftijd: van de 15-jarigen heeft nog maar 5% meer dan één veroordeling opgelopen, van de 17-jarigen is dit 13% (zie bijlage 2, tabel 1). Tenslotte is de aard van de vroegere veroordelingen van belang. Deze blijken voor drie kwart betrekking te hebben op vermogensmisdrijven, 10,5% betreft agressieve delicten, en 8,5% een combinatie van beide. De rest omvat drugmisdrijven, zedendelicten en diverse combinaties. Van de totale groep heeft zo'n 7,5% al eerder een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf gekregen. Maar ook dit gegeven houdt sterk verband met leeftijd. Slechts 1% van de 13-jarige

veroordeelden kreeg reeds eerder een vrijheidsstraf, en dit percentage loopt gestaag op tot 11,5% van de 17-jarigen (zie bijlage 2, tabel 2).

Concluderend kan men zeggen dat het hier gaat om een groep waarvan een aanzienlijk gedeelte reeds eerder met justitie in contact is geweest in de meer extreme vorm van een veroordeling. In verreweg de meeste gevallen ging het daarbij om vermogensmisdrijven.

Ongeveer 7% van deze groep had al eerder een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf.

3.3. De strafbare feiten

De strafbare feiten op grond waarvan een veroordeling tot stand is gekomen, dienen zich in verschillende gedaanten aan. Het strafbare feit dat op het proces-verbaal vermeld staat wordt niet altijd op het vonnis overgenomen. In dit verband toont tabel 6 enkele lichte verschuivingen.

Tabel 6: 1^e delictsoort P-V en 1^e delictsoort vonnis van veroordeelde minderjarigen - in %.

	P - V	Vonnis
	N = 7415	N = 7415
Vermogensmisdrijven	65,2	65,4
Agressieve misdrijven	18,3	18,1
Sexuele misdrijven	1,3	1,3
Art. 26 WvW	4,6	4,7
Overtredingen	7,1	7,1
Overige	3,5	3,4
	100	100

Men ziet een lichte verschuiving optreden van agressieve delicten naar vermogensdelicten. Overigens werd op 42% van de proces-verbalen meer dan één delict vermeld en op 29,5% 9 of meer. Wanneer we nu de aard van het delict in verband brengen met leeftijd dan is vooral één ontwikkeling vermeldenswaard, nl. het afnemen van de vermogensmisdrijven en het toenemen van de

agressieve criminaliteit. Bij de 12- en 13-jarigen vormen vermogensmisdrijven zo'n 80% en agressieve delicten 13% op het totaal. Bij de 17-jarigen vormen vermogensmisdrijven nog maar iets meer dan de helft van het gehele delictenpakket; ongeveer een kwart is agressieve criminaliteit (zie bijlage 2, tabel 3). Betreft men het geslacht bij de analyse dan valt op dat het bij meisjes hoofdzakelijk om vermogenscriminaliteit gaat. Agressieve delinquentie beslaat slechts 11,5% van het geheel tegen 18,3% bij de jongens.

Hebben schoolgaanden een ander delictpatroon dan werkende of werkloze jongeren? Voor zover wij dit konden vaststellen zijn de verschillen niet groot. Weliswaar plegen schoolgaande jongeren wat minder agressieve delicten en wat meer overtredingen dan werkende jongeren maar hierbij speelt de leeftijd waarschijnlijk de belangrijkste rol: werkende minderjarigen zijn gemiddeld ouder dan schoolgaande minderjarigen.

Tenslotte is er een verband tussen de aard van het delict en nationaliteit (bijlage 2, tabel 4). Hieruit blijkt dat West- en Zuid-Europeanen méér vermogensmisdrijven en minder agressieve misdrijven plegen dan de Nederlanders. De delinquentie van Turkse en Marokkaanse jongeren lijkt zich nauwelijks te onderscheiden van die van Nederlandse jongeren. Een uitzondering hierop vormt echter de groep overigen (Indonesiërs, Surinamers, Molukkers). Deze groep valt op door het relatief hoge percentage agressieve delicten - nl. 39% - dat door hen gepleegd is.

3.4. De gevolgde procedure

In deze paragraaf willen wij slechts kort refereren aan de in- verzekeringstelling, de inbewaringstelling en de uitgevoerde rapportage. De reden hiervan is dat we in deel II van het rapport uitgebreid zullen ingaan op de preventieve hechtenis en deze in verband zullen brengen met achtergrondfactoren en strafrechtelijke feiten van minderjarigen. We willen hier vermelden dat van de totale populatie 27% in verzekering werd gesteld en 11% voorlopige hechtenis kreeg opgelegd. Naar verhouding blijken ongeveer evenveel meisjes als jongens in verzekering te worden gesteld. Bijna hetzelfde geldt voor de voorlopige hechtenis waar slechts een gering verschil bestaat (11% van de jongens tegen

13,5% van de meisjes).

Bezien we het verband tussen leeftijd met in- verzekering- en in- bewaringstelling dan blijkt er vanaf het 15^e jaar zowel meer in- verzekeringstellingen als voorlopige hechtenissen te worden toegepast (bijlage 2, tabel 5).

Een ander aspect dat bij deze populatie van belang kan zijn is de rapportage. In het driehoeksoverleg tussen kinderrechtter, Officier van Justitie en Raad voor de Kinderbescherming wordt de beslissing genomen of rapportage door de Raad noodzakelijk wordt geacht. In gevallen waar men reeds over politie-enquêtes, vroegere rapportage in het betrokken gezin, of over eenvoudige meer summiere, enquêtegegevens beschikt (zoals deze vooral door de grotere Raden al verzameld worden), wordt in veel gevallen niet overgegaan tot het opstellen van een uitgebreid rapport. Bij navraag bij een der grotere Raden bleek van een duidelijke terughoudendheid sprake: men is van oordeel dat rapportage toch een vrij grote inbreuk op de privacy betekent.

In totaal werd bij deze populatie voor 25% der gevallen een rapport door de Raden opgemaakt, in 2% van de gevallen was het de reclassering die een rapport opstelde en voor 70 (1%) minderjarigen werd een psychiatrisch rapport opgevraagd. Overigens hangt het opstellen van een rapport met leeftijd samen: van de 12-jarigen werd over 35,5% een rapport uitgebracht, bij de 17-jarigen daalde dit percentage tot 21,5% (bijlage 2, tabel 6).

3.5. Het vonnis

Zoals men weet kunnen bij het vonnis meerdere straffen worden opgelegd.

Bezien we de populatie in zijn geheel dan kreeg 70,5% hiervan slechts één straf opgelegd; 29,5% kreeg een tweede straf.

Men mag stellen dat dit het meest voorkomende patroon is want hierna krijgt nog slechts 2% een derde straf opgelegd.

Bekijken we nu het totaal der straffen zonder op combinaties te letten dan krijgen we het volgende beeld.

Tabel 7 : Aard strafvonnis veroordeelde minderjarigen

	N	%
(ged.) onvoorw. vrijheidsstraf	814	17
geheel voorw. vrijheidsstraf	1443	35
anders - voornamelijk boete	2247	48
	4504	100

Nu kan men de vraag stellen in hoeverre de vrijheidsstraf ook een werkelijke vrijheidsbeneming inhoudt. Dit laatste is in de meeste gevallen van vrij beperkte omvang: bij 48% van degene die een, althans gedeeltelijke, onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd kreeg, besloeg de verwijdering uit de samenleving ten hoogste 4 weken; bij 40,5% was dit een periode van 1 tot en met 3 maanden, en 11,5% kreeg meer dan 4 maanden onvoorwaardelijk opgelegd. Wat nu de combinatie van straffen betreft kan men nog het volgende opmerken.

Voor hen die een (ged.) onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd kregen, was dit in 85,5% van de gevallen de enige straf; 14,5% kreeg nog een straf opgelegd: dit waren overwegend boetes en maatregelen die verband houden met deelname aan het verkeer (ontzegging rijbevoegdheid, onttrekking verkeer).

De voorwaardelijke straf bleef de enige straf in 83,5% van de gevallen.

Gewezen moet echter worden op het feit dat in iets meer dan een kwart van alle boetes, deze gecombineerd worden met een voorwaardelijke vrijheidsstraf. Ook hier is nog nagezocht of er verschillen optreden in vonnis wanneer men rekening houdt met geslacht, leeftijd en nationaliteit. Voor wat geslacht betreft valt te noteren dat meisjes wat minder vaak een voorwaardelijke straf en wat vaker een boete opgelegd krijgen (bijlage 2, tabel 7). Het verband met leeftijd is belangwekkender. Er vallen zeer duidelijke trends waar te nemen. Men ziet de geheel of gedeeltelijk onvoorwaardelijke vrijheidsstraf met de leeftijd toenemen: deze vormt de hoofdstraf voor 11% van de 12-jarigen en stijgt dan tot 24,5% voor de 18-21 jarigen. De voorwaardelijke straf daarentegen daalt van 42% van de 12-jarigen tot 30% van de meer dan 17-jarigen. En tenslotte blijven de boetes

voor dezelfde leeftijdscategorieën schommelen tussen de 45% en 50% (bijlage 2, tabel 8). Met betrekking tot nationaliteit kan men zeggen dat buitenlanders gemiddeld vaker een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf krijgen dan Nederlanders (27,5% tegen 16,5%) en aanzienlijk minder vaak een boete (48,5% tegen 33%). De voorwaardelijke straffen beslaan voor beide categorieën wat meer dan een derde van het totaal aan straffen.

Deze cijfers verhullen echter vrij grote onderlinge verschillen. Zo krijgen Marokkanen en Turken en de groep overige nationaliteiten aanzienlijk vaker een voorwaardelijke vrijheidsstraf dan de andere buitenlandse groepen. Vooral van hen die uit Zuid-Europa afkomstig zijn krijgt een relatief groot aantal een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (bijlage 2, tabel 9).

En tenslotte is gekeken naar het verband tussen de aard van het delict en de gekregen straf. Dit verband is natuurlijk tamelijk evident. Het zal niemand verbazen dat veroordeelden voor overtredingen en art. 26 WvW in verreweg de meeste gevallen een boete krijgen. Voor vermogensdelicten blijkt vaker een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf te worden opgelegd dan voor agressieve feiten. In het laatste geval worden eveneens veel boetes geëist. Het relatief hoogste percentage onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen komt voor bij seksuele delicten (bijlage 2, tabel 10).

Deze paragraaf samenvattend mag worden geconcludeerd dat het totaal van geheel of gedeeltelijk onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen vrij gering is; boetes worden aanzienlijk frequenter opgelegd dan vrijheidsstraffen. De eerste soort straf wordt vaker aan ouderen dan aan jongeren opgelegd waarbij de jongeren veeleer een voorwaardelijke straf krijgen. Buitenlandse minderjarigen lopen meer kans een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf te krijgen dan Nederlandse minderjarigen. Een onvoorwaardelijke straf wordt het meest frequent opgelegd bij seksuele delicten en vermogensmisdrijven.

De preventieve hechtenis

4.1. Inleiding

Zoals eerder uiteengezet was het percentage minderjarige voorlopig gehechten van hen die in 1977 veroordeeld werden 11%. Hierbij hebben wij in ons materiaal een lichte tendens tot stijging met de leeftijd gevonden. De CBS maandstatistiek Politie en Justitie geeft hierover echter een uitgesprokener beeld. Vergelijkt men de veroordelingen van minderjarigen in 1968 en 1973 dan constateert men zowel een stijging van de voorlopige hechtenis als een duidelijker verband met leeftijd (17).

Tabel 8: Voorlopige hechtenis minderjarigen in zaken waarin voorlopige hechtenis is toegelaten in 1973 - in % - (CBS-gegevens)

Leeftijd	1968	1973
12 - 14 j.	6	9
15 j.	11	13
16 j.	19	22
17 j.	23	24

De reden hiervan is dat in ons materiaal het percentage gehechten berekend werd op de totale populatie. Het CBS berekende zijn cijfers echter op het aantal veroordelingen waarbij voorlopige hechtenis is toegelaten en komt dan tot een sterker verband van preventieve hechtenis met leeftijd. Een belangwekkend gegeven is verder nog dat hoewel het aantal voorlopige hechtenissen van minderjarigen lijkt toegenomen, de duur ervan is afgenomen. Zo komt uit tabel 9 naar voren dat voor alle leef-

tijdsklassen vooral de kortere voorlopige hechtenissen een toename te zien geven, ten koste van de hechtenissen van meer dan 3 maanden.

Tabel 9: Duur van de voorlopige hechtenis naar leeftijd in 1968 1973 en 1977 - in %- (CBS en steekproef-gegevens)

	CBS				steekproef
	12-14 jr.		15-18 jr.		12-18 jr.
	1968	1973	1968	1973	1977-N=769
minder dan 1 maand	30	43	36	45	58,5
1 tot 3 maanden	26	30	40	40	36,5
3 tot 6 maanden	30	18	18	13	> 5
6 maanden of meer	13	9	6	2	

Onze gegevens lijken er op te wijzen dat deze trend zich in grote lijnen heeft voortgezet.

Zoals men ziet werd aan 58,5% van de groep preventief gehechten een hechtenis van niet langer dan 1 maand opgelegd, terwijl dit slechts voor 5% langer dan 3 maanden was. De totale gemiddelde duur van de voorlopige hechtenis bedroeg 33 dagen. Maar zij die minder dan 1 maand kregen opgelegd werden gemiddeld 11,5 dag gehecht, en dat is dus meer dan de helft van het totaal aantal gehechten. Te vermelden valt verder nog dat 23 minderjarigen - ofwel 3% - 0 dagen werden gehecht.

Wat de omvang van de voorlopige hechtenis betreft zijn onze cijfers niet strikt vergelijkbaar met de CBS-cijfers uit de maandstatistiek politie en justitie, en betekenen zij waarschijnlijk een onderschatting van de relatieve omvang van de preventieve hechtenis. Daarom kan op grond van dit materiaal niet worden geconcludeerd tot een verdere stijging of daling van deze omvang. Het enige wat hieromtrent kan worden gezegd, is dat het aantal in voorlopige hechtenis genomen minderjarigen ten opzichte van het aantal ingeschreven misdrijven in 1976, 1977 en 1978 weinig variatie vertoont (bijlage 2, tabel 11) (18).

4.2. Preventieve hechtenis en achtergrondvariabelen

Een vrij aanzienlijk gedeelte van de groep, nl. 14% had een

kindertehuisverleden, en voor een kwart van hen strekte de tehuisperiode zich uit van 1 tot 5 jaar. Op het moment dat de preventieve hechtenis inging, woonde 80% van de preventief gehechten bij de eigen ouders. Van de overigen verbleef een derde in inrichting of pleeggezin, en een vijfde bij familie. Ruim een derde was zonder vaste woon- of verblijfplaats. Dit is een hoog percentage en wij herinneren er aan dat in deze gevallen voorlopige hechtenis ook kan worden toegepast bij misdrijven waarvoor minder dan 4 jaar gevangenisstraf kan worden opgelegd.

Het komt ons voor dat hier van een duidelijk selectie-criterium sprake is. Opvallend is dat 12,5% van de ouders (meestal de vader) en 17,5% van broers of zussen bekend stond bij de politie, of reeds een veroordeling had opgelopen.

Gepoogd is iets te weten te komen van de sociale status van deze groep. Gegevens over slechts 62% van de vaders brachten aan het licht dat iets meer dan de helft van hen als geoefend of ongeschoold arbeider werkzaam was en iets minder dan de helft in een geschoold beroep. Belangrijker is waarschijnlijk het gegeven dat 84% van de groep minderjarigen slechts lager beroeps- onderwijs genoten had.

Bezien we nu het verband tussen preventieve hechtenis, het al dan niet naar schoolgaan en de werksituatie, dan komen duidelijke verschillen naar voren.

Tabel 10: In verzekering- en bewaringstelling en school-werk situatie van veroordeelde minderjarigen - in% -

	schoolgaand N = 4905	werkend N = 1557	werkloos N = 953	χ^2 p - waarde
In verzekering gesteld	25,5	15	38,5	p < 0.001
Voorlopige hechtenis	10,5	9,5	17,5	p < 0.001

Tabel 10 toont aan dat er bij de rechterlijke instanties een grotere geneigdheid bestaat zowel in verzekering te stellen als preventief te hechten wanneer de minderjarigen werkloos zijn dan wanneer ze in het arbeidsproces zijn ingeschakeld of naar

school gaan. De verschillen zijn in dit opzicht zeer aanzienlijk.

Een ander opvallend aspect van de groep preventief gehechten is het feit dat de groep twee maal zo veel buitenlanders telt als de gehele populatie minderjarige veroordeelden, nl. 8%.

Ook hier is weer gezocht naar een mogelijk verband tussen nationaliteit en het in verzekering- en bewaring stellen.

Tabel 11: In verzekering- en bewaringstelling en nationaliteit van veroordeelden minderjarigen - in % -

	Nederl. N=7063	Marokk. /Turken N=83	West- Europa N=55	Zuid- Europa N=68	Ind./ Molukk. /Sur. N=90	p- waarde
Inverzekering stelling	26,5	46	18	60,5	36,5	p < 0.0001
Voorlopige hechtenis	10,5	12	13	47	14,5	p < 0.0001

Zoals uit tabel 11 blijkt zijn de verschillen tussen Nederlanders en buitenlanders vrij aanzienlijk. De laatsten worden zowel vaker in verzekering gesteld als preventief gehecht, hoewel binnen de groep buitenlanders ook nog verschillen optreden. Van de Marokkanen en Turken wordt een hoog percentage in verzekering gesteld, maar de meeste van hen komen weer snel op vrije voeten. Van de Zuid-Europeanen wordt echter een zeer hoog percentage preventief gehecht. Tenslotte onderscheidt de groep "overige nationaliteiten" (Molukkers, Indonesiërs, Surinamers) zich sterk van de Nederlanders wat betreft percentages in verzekering- en in bewaring gestelden.

Reeds eerder is uit een WODC-studie gebleken dat buitenlanders vaker preventief gehecht worden dan Nederlanders. De auteur komt tot de conclusie dat dit gegeven sterk samenhangt met het feit dat buitenlanders zich gemakkelijker dan Nederlanders aan berechting kunnen onttrekken, met name als zij geen vaste woon- of verblijfplaats in Nederland hebben (19). Deze bevinding zou tevens een verklaring kunnen vormen voor het feit dat onze groep Molukkers e.a. praktisch hetzelfde patroon van inverzekering-

ring- en inbewaringstelling vertoont als de Nederlanders: deze groep is immers permanent in Nederland gevestigd. Het hierboven geciteerde rapport besluit echter dat ook wanneer men met de factor "vaste woon- of verblijfplaats in Nederland" rekening houdt er aan buitenlanders toch vaker preventieve hechtenis wordt opgelegd en vaker een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf wordt geëist (13). Kort samengevat kan men stellen dat de door ons onderzochte groep preventief gehechten bestaat uit jongeren uit de lagere sociale klassen, die overwegend weinig opleiding genoten hebben. Bij een minderheid lijken de gezinsomstandigheden tamelijk ongunstig. Tenslotte komt uit de gegevens naar voren dat werkloze en buitenlandse delinquenten een grotere kans lopen in verzekering gesteld en preventief gehecht te worden dan Nederlanders, schoolgaanden en zij die een baan hebben.

4.3. Preventieve hechtenis en strafrechtelijke factoren

Naast de bovenstaande sociografische gegevens zijn natuurlijk ook strafrechtelijke factoren van groot belang. Zo blijkt uit onze gegevens dat het hier om een groep gaat met een omvangrijk delinquent verleden.

Eerdere contacten met het justitieel apparaat blijken veelvuldig te zijn voorgekomen: 39,5% van de groep bleek minstens 4 maal, 17% minstens 8 maal eerder met de politie in contact geweest te zijn. Het gemiddeld aantal politiecontacten voor de groep in zijn geheel bedraagt $\pm 3,6$.

Er is eveneens gekeken naar het aantal processen-verbaal dat zich in de dossiers bevond. Gemiddeld bedroeg dit 6,3, maar hierbij valt aan te tekenen dat een derde der dossiers meer dan 7 processen-verbaal bevatte (zie bijlage 2 tabel 12 en 13). Bezie men de aard der eerder gepleegde misdrijven dan valt op dat de agressieve component een vrij aanzienlijke rol speelt. Hoewel zo'n twee derde van de delicten vermogensmisdrijven zijn, heeft ongeveer een derde van de delicten duidelijk agressieve aspecten (bijlage 2, tabel 14). Ruim een vijfde van de groep heeft al 2 of meer veroordelingen achter de rug. Andere gegevens wijzen eveneens op een vrij ernstig strafverleden: een kwart van de groep is al eerder preventief gehecht geweest; meer dan een derde was op het moment van het plegen

van het delict bezig aan een proeftijd van een voorwaardelijke vrijheidsstraf en 17,5% stond onder toezicht (zie voor overzichtstabel bijlage 2, tabel 15).

Kortom, ook in strafrechtelijk opzicht blijkt de groep preventief gehechten zich te onderscheiden van de totale populatie minderjarige veroordeelden, zowel wat de aard der gepleegde misdrijven betreft als wat de omvang van eerdere justitiële contacten aangaat. Bezien we nu het verband tussen het aantal vroegere veroordelingen van minderjarigen en het in verzekering stellen of het opleggen van voorlopige hechtenis dan blijkt het aantal vroegere veroordelingen bij deze beslissingen een grote rol te spelen.

Tabel 12: In verzekering- en bewaringstelling en aantal vroegere veroordelingen van veroordeelde minderjarigen - in % - .

	geen veroord.	1 veroord.	2 veroord.	> 2 veroord.	p-waarde
	N=5670	N=1099	N=442	N=204	
Inverzekeringstelling	23,5	35,5	41,5	45,5	p<0.01
Voorlopige hechtenis	7,5	18,5	25,5	33	p<0.01

Niet alleen de inverzekeringstelling maar ook de voorlopige hechtenis gaat met sprongen omhoog als het aantal vroegere veroordelingen toeneemt. Men ziet hier het eenvoudig effect optreden dat bij ieder hernieuwd contact met justitie, van deze kant de neiging ontstaat de minderjarige harder aan te pakken. Een andere factor die vanzelfsprekend nauw samenhangt met het opleggen van preventieve hechtenis, is de aard van het delict.

Tabel 13: Inverzekering- en bewaringstelling en aard van delict van veroordeelde minderjarigen -in %-

	verm. misd. N=4850	agr. misd. N=1336	sex. misd. N=100	art. 26 WvW N=347	overtr. N=530	overig N=252	p- waarde
Inverz. stelling	35	16,5	67	-	-	6,5	p<0.001
Voorl. hechtenis	14	7	46	-	-	4	p<0.001

Zo komt uit tabel 13 naar voren dat een bevel tot voorlopige hechtenis voorkomt bij de helft van de zedenmisdrijven en bij ongeveer eenzevende van het totaal der vermogensmisdrijven. Op te merken valt dat zowel inverzekeringstelling als voorlopige hechtenis bij agressieve misdrijven aanzienlijk minder vaak voorkomt dan bij vermogensmisdrijven. Dit kan verband houden met de ernst van het delict. Zoals we gezien hebben betreft de agressieve delinquentie dikwijls vernielingen. Behalve de bovenstaande factoren is er nog een omstandigheid die mogelijkwijs samenhangt met het opleggen van preventieve hechtenis aan minderjarigen en dat is het aspect van de mededaders. Slechts 16% van de groep pleegde zijn delict alleen; van de overigen had meer dan de helft 1 of 2 mededaders en een derde drie of meer. Maar belangrijker nog dan het aantal mededaders is het feit dat er in 45,5% van de gevallen meerderjarigen bij het delict betrokken waren. Wij kunnen niet met zekerheid zeggen of deze omstandigheid het opleggen van voorlopige hechtenis bevordert, omdat vergelijkende populatiegegevens hier ontbreken. Uit een Frans onderzoek naar het beleid van de Officier van Justitie inzake kinderstrafzaken kwam dit echter duidelijk naar voren (5). Gezien het feit dat delicten waar ook meerderjarigen bij zijn betrokken waarschijnlijk een wat ander karakter zullen hebben dan delicten die door uitsluitend minderjarigen gepleegd worden, lijkt de veronderstelling dat deze

omstandigheid het opleggen van voorlopige hechtenis mede bepaalt, niet al te zeer uit de lucht gegrepen.

Tenslotte nog enkele gegevens over procedurele kanten van de preventieve hechtenis. Ten eerste blijkt de grond voor het opleggen van voorlopige hechtenis in 98% van de gevallen "vrees voor herhaling" te zijn. Andere gronden als "vluchtgevaar" of "ten behoeve van het onderzoek" werden slechts uiterst zelden vermeld. Ten tweede blijken nu, in tegenstelling tot wat de gehele populatie betreft, aanzienlijk meer rapporten ten behoeve van de kinderrechter te zijn uitgebracht. We herinneren er aan dat, voor wat de gehele populatie aangaat, in 28% der gevallen een rapport door de Raden voor Kinderbescherming werd opgesteld. Voor de preventief gehechten is dit 73%. Verreweg de meeste rapporten worden door de Raden opgesteld, maar in 17,5% van de gevallen nam men genoegen met een rapport opgesteld door de politie.

Een opmerkelijk feit is zeker dat 40% der preventieve hechtenissen geschorst wordt. Hiervan worden weliswaar een aantal weer opgeheven maar het totaal aantal schorsingen blijft toch aanzienlijk, nl. 34,5%. Zijn er enige aanwijzingen voor dat bepaalde factoren een rol spelen bij schorsing?

Factoren die met de persoon van de verdachte samenhangen zoals geslacht en leeftijd blijken niet van invloed op deze beslissing. Maar dit is evenmin het geval voor een aantal variabelen die met strafrechtelijk verleden samenhangen. Zo komt uit ons materiaal naar voren dat noch het aantal malen dat het delict gepleegd is, noch de aard van de vroeger gepleegde misdrijven, noch de aard van het delict waarvoor preventief gehecht is, noch het aantal proces-verbalen in het dossier verband houden met een schorsing van de voorlopige hechtenis.

Voor twee factoren die in ons onderzoek zijn opgenomen is dit echter wel het geval. Zo blijkt er een verband te bestaan tussen het aantal eerdere politiecontacten -als ruwe maat van de omvang van de delinquentie carrière- en schorsing: van diegene die maximaal 2 eerdere contacten hadden krijgt zo'n 44% schorsing van de preventieve hechtenis; van hen die minstens 6 eerdere contacten hadden is dit 30%. Een ander sterk verband dat uit het materiaal naar voren komt is dat met reeds eerder opge-

legde voorlopige hechtenis. Van hen die nog niet eerder preventief gehecht waren krijgt 44% schorsing van de voorlopige hechtenis; van hen bij wie dit wel het geval was wordt een derde geschorst.

Wanneer we nu de voornaamste gegevens van deze paragraaf willen samenvatten dan komt uit het materiaal één conclusie duidelijk naar voren: er moet -uit strafrechtelijk oogpunt bezien- wel heel wat aan de hand zijn wil een minderjarige preventief gehecht worden. Zonder overdrijving mag worden gesteld dat het hier gaat om een groep minderjarigen die, gezien hun leeftijd, toch wel zeer omvangrijke contacten met het gerechtelijk apparaat gehad hebben, alvorens men tot een zo ernstige interventie als de preventieve hechtenis overging.

4.4. Welke factoren wegen het zwaarst?

In dit hoofdstuk hebben we achter elkaar verschillende factoren behandeld die alle op de een of andere wijze samenhangen met het opleggen van preventieve hechtenis. Zo'n opsomming geeft het idee dat al die factoren even belangrijk zijn en een gelijk gewicht in de schaal leggen bij de beslissing tot voorlopige hechtenis. Dit lijkt niet erg waarschijnlijk, maar wanneer men zich beperkt tot eenvoudige univariate analyses kan men daar niet achterkomen. Daarom hebben wij een stapsgewijze multiple regressieanalyse uitgevoerd waarbij we voor 6 variabelen zijn nagegaan hoe sterk ze samenhangen met de oplegging van preventieve hechtenis.

In de volgende tabel geven we allereerst een overzichtje van de gewone correlatiecoëfficiënten die het verband uitdrukken tussen ieder van de 6 variabelen apart met het opleggen van de preventieve hechtenis. De correlatie van de 6 variabelen tezamen met de voorlopige hechtenis wordt weergegeven door de multiple correlatiecoëfficiënt R. In de laatste kolom is te lezen hoe groot de onafhankelijke bijdrage tot het opleggen van preventieve hechtenis is van elk van de 6 variabelen.

Tabel 14. Bijdrage van enkele geselecteerde variabelen tot de beslissing preventieve hechtenis op te leggen

	correlatie-coëfficiënten	partiële (beta) coëfficiënten
leeftijd	0.059	0.013
ernst van het delict	0.175	<u>0.165</u>
scholier	-0.093	<u>-0.114</u>
werkend	-0.098	<u>-0.120</u>
drankgebruik	0.027	0.020
aantal delicten	0.076	0.054

R = 0.24

Uit tabel 14 kunnen enkele belangwekkende conclusies getrokken worden. De eerste is de constatering dat sommige variabelen wel heel weinig lijken bij te dragen tot de beslissing voorlopige hechtenis op te leggen. Dit is het geval voor leeftijd en drankgebruik. Welke factoren spelen dan wel een rol? In orde van belangrijkheid zijn dat respectievelijk de ernst van het feit, de omstandigheid dat men werkloos is en het feit dat men niet meer op school zit. Deze gegevens vormen een bevestiging van wat door de tabellaire analyse reeds was aangetoond, met name met betrekking tot het effect van werkloosheid op de beslissing preventief te hechten.

Hoewel deze analyse dus niet zo veel nieuws schijnt te bieden, maakt ze duidelijk dat de beslissing om preventief te hechten een wegingsproces is waarbij sommige factoren duidelijk meer gewicht in de schaal leggen dan andere.

De verblijfplaats bij preventieve hechtenis

Zoals in de inleiding reeds aangegeven dienen minderjarigen in beginsel de preventieve hechtenis te ondergaan in één der opvangtehuizen van de kinderbescherming. Slechts in uitzonderingsgevallen komt het Huis van Bewaring hiervoor in aanmerking. Nu blijkt in de praktijk een vrij aanzienlijk aantal minderjarige preventief gehechten in een Huis van Bewaring terecht te komen, waar de wet een opvangtehuis verkiest. De vragen die wij in dit deel van het rapport willen behandelen hebben allereerst betrekking op de aantallen preventief gehechten in Huis van Bewaring en opvangtehuis, en op de differentiële lokale spreiding van deze plaatsingen. Hiernaast is van belang vast te stellen in hoeverre plaatsingen in Huizen van Bewaring samenhangen met capaciteitstekorten in opvangtehuizen. Het is evenwel ook mogelijk dat andere factoren van invloed zijn op de beslissing een minderjarige in een Huis van Bewaring in plaats van in een opvangtehuis te plaatsen. Men kan hierbij denken aan factoren als leeftijd en geslacht, maar ook aan strafrechtelijk verleden. Tenslotte zal ook bekeken worden of tenuitvoerlegging van de straf verband houdt met de plaats van de preventieve hechtenis.

Op deze wijze zal gepoogd worden een voorlopig inzicht te verkrijgen in het vraagstuk van de plaatsing van preventief gehechten in Huizen van Bewaring.

5.1. Huis van Bewaring of opvangtehuis

De eerste tabel geeft een globaal inzicht over de verdeling van de groep preventief gehechten naar de plaats van hechtenis.

Tabel 15: Plaatsing preventieve hechtenis -in %-

	eerste plaatsing N=746 (*)	laatste plaatsing N=746
Huis van Bewaring	67,5	55
Opvangtehuis	23,5	40
Anders (P-bureau; arr. rechtbank)	9	5
	100	100

(*) De overige gevallen betreffen diverse schorsingen.

Uit tabel 15 komt naar voren dat in eerste instantie bijzonder weinig -nl. 23,5%- van de preventief gehechten in een opvangtehuis wordt geplaatst. We zien echter dat in een aantal gevallen alsnog overplaatsing van Huis van Bewaring en politiebureau naar opvangtehuis volgt zodat het uiteindelijke percentage 40% wordt. In totaal werden 23% van de preventief gehechten overgeplaatst, van wie 21% van Huis van Bewaring naar een opvangtehuis. Deze globale percentages verhullen echter zeer grote plaatselijke verschillen; niet alleen per ressort maar ook binnen elk ressort. Van de verschillen per arrondissement is een overzichtstabel opgemaakt (bijlage 2, tabel 16). Hieruit blijkt bv. dat in 's-Hertogenbosch 79% van de preventief gehechten in een Huis van Bewaring wordt opgesloten en in Arnhem maar 19,5%. Arrondissementen waar preventief gehechte minderjarigen overwegend in een Huis van Bewaring ingesloten worden zijn 's-Hertogenbosch, Maastricht, Den Haag, Rotterdam en Haarlem. Arrondissementen die veelal in opvangtehuizen plaatsen zijn Arnhem, Almelo en Groningen. Breda en Assen plaatsen ongeveer de helft van hun preventief gehechte minderjarigen in een opvangtehuis.

De volgende tabel geeft nog eens de verschillen per ressort aan.

Tabel 16. Plaats preventieve hechtenis per ressort - in % -

Ressort	N	H.v.B.	Opvangtehuis	Anders
's-Hertogenbosch	135	67,5	29	3,5
Arnhem	80	22,5	70	7,5
Den Haag	241	71	25,5	3,5
Amsterdam	197	50	42,5	7,5
Leeuwarden	62	29	59,5	11,5

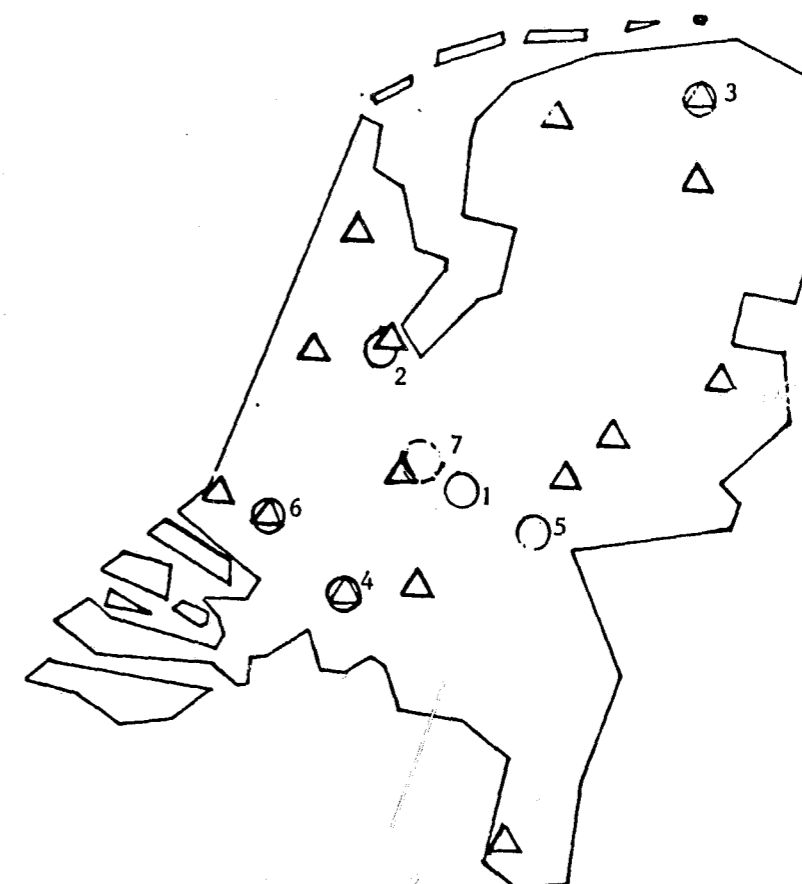
Alweer valt de grote variatie in type plaatsing op, en de vraag dringt zich dan ook op waar deze verschillen mee kunnen samenhangen. Een van de eerste factoren waar men hierbij aan kan denken is de spreiding van de opvangtehuizen. Waar immers niets is heeft men ook geen andere oplossing dan het Huis van Bewaring. Op het kaartje op pagina 36 kan men de spreiding ten opzichte van Huizen van Bewaring zien. Hieruit blijkt dat vooral het westen en het midden van het land goed voorzien zijn; voor wat het zuiden, oosten en noorden betreft is dit in veel mindere mate het geval.

Deze omstandigheid zou met name een verklaring kunnen vormen voor het grote aantal minderjarigen die in het Huis van Bewaring van Maastricht worden geplaatst. Dit geldt voor alle arrondissementen van het ressort, met uitzondering van Breda. Wat hieruit naar voren komt is de duidelijke neiging preventief gehechte minderjarigen niet naar heinde en verre te sturen maar ze dicht bij de woonplaats in te sluiten. Dit verklaart tevens het uitzonderingsgeval Breda: deze stad beschikt immers over een opvangtehuis. Toch wordt in Breda nog de helft van de minderjarige preventieven in een Huis van Bewaring ingesloten, hetgeen er op wijst dat de spreiding van opvangtehuizen geen sluitende verklaring vormt van het grote aantal geplaatsten in Huizen van Bewaring.

Dit brengt ons op een tweede belangrijke factor en dat is de plaatsingscapaciteit van opvangtehuizen. Het totaal aantal plaatsen in opvangtehuizen bedroeg in 1977 139. Deze plaatsen zijn echter niet uitsluitend voor preventief gehechten bestemd. De inrichtingen huisvesten eveneens minderjarigen met

tuchtschoolstraf, arreststraf of een ondertoezichtstelling.

△ Huis van Bewaring
○ Opvangtehuis

1. Overberg te Overberg
2. Lloydhotel te Amsterdam
3. 't Poortje te Groningen
4. Den Hey-acker te Breda
5. De Hunerberg te Nijmegen
6. Kralingen te Rotterdam
7. "Eikenstein" (vanaf 1-6-'79)

Tabel 17. Aard plaatsing in de opvangtehuizen in 1977

	Abs.	%
Preventieve hechtenis	554	41
Onder toezichtstelling	244	18
Tuchtschoolstraf	219	16
Arreststraf	249	19
Overige (TBR/BB, voogdij..)	77	6
	1343	100

De gegevens zijn ons ter beschikking gesteld door de directie Kinderbescherming (20). Door de onderlinge verschillen in registratie en een aantal dubbelstellingen, moeten ze met omzichtigheid worden geïnterpreteerd. Hun waarde ontleenen ze echter aan het feit dat ze een indicatie vormen voor de werkelijke gang van zaken. Overigens bestaan er nog beduidende verschillen tussen de Rijksinrichtingen onderling: zo hebben het Lloyd-hotel in Amsterdam en de inrichting Kralingen de duidelijkste opvangfunctie: respectievelijk 66% en 73% van hun opnames in 1977 bestond uit preventief gehechten. Bij de andere inrichtingen liggen deze percentages lager. Ook moet men er van uitgaan dat het vooral de langere preventieve hechtenissen zijn die in opvangtehuizen worden uitgezeten. Zoals eerder vermeld kwam in totaal 40% van onze groep preventief gehechten in een opvangtehuis terecht. Maar van hen die langer dan 1 maand preventieve hechtenis opgelegd kregen, bevond 58,5% zich in een opvangtehuis. Grofweg zou men kunnen zeggen dat, wanneer de preventieve hechtenis langer dan een maand gaat duren -hetgeen het geval was voor 43,5% van het totaal aantal gevallen- het aantal plaatsingen in opvangtehuizen toeneemt. De gemiddelde duur van de preventieve hechtenis voor hen die langer dan een maand opgelegd krijgen is 2 maanden (63,5 dagen).

Een vraag die nu opkomt is natuurlijk hoe het staat met de capaciteit en de gemiddelde bezetting van de opvangtehuizen. Tabel 18 heeft hierover globale gegevens.

Tabel 18: Capaciteit en gemiddelde bezetting van de Rijksinrichtingen in 1977

(Gegevens van de Directie Kinderbescherming)

	Capaciteit	Gemiddelde bezetting
Lloyd-hotel (Amsterdam)	38	30,49
Den Hey-acker (Breda)	48	40,48
't Poortje (Groningen)	33	30,22
Overberg (Overberg)	30	26,48
Hunerberg (Nijmegen)	20	14,86
Kralingen (Rotterdam)	10	9,56

Tabel 18 vereist echter enig commentaar. Oppervlakkig bekeken zou men kunnen stellen dat in de inrichtingen Kralingen, Overberg en 't Poortje de gemiddelde bezetting praktisch optimaal is, terwijl men met betrekking tot het Lloyd-hotel, Den Hey-acker en de Hunerberg van onderbezetting zou moeten spreken. Nu is het echter zo dat het Lloyd-hotel in 1977 gedurende verschillende maanden een lagere capaciteit had in verband met herstelwerkzaamheden; de inrichting Den Hey-acker heeft een zeer fluctuerend aanbod in verband met de intake van lopende vonnissen; en de Hunerberg kreeg pas later in het jaar een capaciteit van 20. Meer in het algemeen dient geconcludeerd dat de inrichtingen altijd te kampen kunnen hebben met bepaalde problemen -verbouwingen, ziekte onder het personeel- terwijl ook rekening moet worden gehouden met het optreden van plotselinge piekperiodes. Daardoor is een inrichting zelden volledig bezet. Bezieet men nu tabel 18 dan kan zeker niet gesproken worden van onderbezetting, maar moet men veeleer spreken van een praktisch volledige bezetting.

Overigens is de opname-capaciteit van de opvangtehuizen sinds 1977 met 30 plaatsen gegroeid en het valt te verwachten dat deze groei zich de komende jaren nog zal voortzetten. Het gaat

ons hier echter niet om de groei van het totaal aantal plaatsen, maar om de plaatsen die voor preventief gehechten beschikbaar zijn. Volgens de gegevens die door de Directie Kinderbescherming ter beschikking werden gesteld wordt ongeveer drie kwart van hen die aan de opvangtehuizen worden aangeboden, daar ook effectief geplaatst. Gezien de omvang van het aanbod lijkt de reële capaciteit van de opvangtehuizen dan ook onvoldoende, zeker indien men het streven in aanmerking neemt, praktisch alle preventief gehechte minderjarigen in opvangtehuizen op te nemen in plaats van Huizen van Bewaring. Het komt ons voor dat in de toekomst het aantal hiervoor gereserveerde plaatsen nog meer uitgebreid zal moeten worden wil men in staat zijn aan de vraag te voldoen. Op het ogenblik is het in ieder geval nog zo dat een aantal preventief gehechten wel aan de opvangtehuizen worden aangeboden maar daar niet kunnen worden geplaatst. Toch is dit echter niet het hele verhaal. Er blijken nl. een aanzienlijk aantal minderjarige preventief gehechten niet in opvangtehuizen te worden ingesloten. Een en ander komt uit tabel 19 naar voren.

Tabel 19: Ingesloten minderjarigen in H.v.B.'s die niet zijn aangeboden aan de rijksinrichtingen in 1977

(Gegevens van de Directie Kinderbescherming)

Ressorten	Totaal ingesloten	% niet aangeboden
's-Hertogenbosch	185	67
Leeuwarden	26	65
Arnhem	75	41
Amsterdam	167	52
Den Haag	175	75
Totaal	628 (21)	62

Zoals men ziet bestaat er vrij veel variatie tussen de verschillende ressorten. In het ressort 's-Hertogenbosch komt twee derde der minderjarigen direct in een Huis van Bewaring terecht. In dit verband herinneren we nog weer aan het feit dat er zich in dit ressort slechts één opvangtehuis bevindt, nl. in Breda, met een beperkte opvang van slechts 8 plaatsen. Ook

in het ressort Den Haag wordt zeer veelvuldig in Huis van Bewaring geplaatst. Met betrekking tot deze omstandigheid zouden we de aanwezigheid in Scheveningen willen vermelden van het jeugdhuis van bewaring "De Sprang", waar vrij veel minderjarigen terecht komen (22). Zo wordt het veel lagere percentage in het ressort Amsterdam waarschijnlijk ten dele verklaard doordat de inrichting Lloyd-hotel zeer veel minderjarige preventieven opneemt. Maar afgezien van deze voor de hand liggende verklaringen die gebaseerd zijn op enerzijds de aanwezigheid van opvangtehuizen en anderzijds de opvangcapaciteit van die tehuizen, krijgt men toch uit bovenstaande tabel de indruk dat er ook andere motieven in het spel moeten zijn bij de beslissing een minderjarige in te sluiten in een Huis van Bewaring dan wel hem aan een opvangtehuis aan te bieden. In de volgende paragrafen willen we proberen enig inzicht te krijgen in de factoren die hierbij een rol spelen.

5.2. Plaats preventieve hechtenis en enkele achtergrondfactoren

Tallose factoren kunnen de beslissing van Officier van Justitie en kinderrechter mede beïnvloeden waar het gaat om een minderjarige in een Huis van Bewaring dan wel opvangtehuis te plaatsen. Enkele van deze factoren kunnen wij in dit onderzoek wel op het spoor komen, maar met de interpretatie blijft grote voorzichtigheid geboden. Wat die interpretatie betreft lijkt een tweede fase van het onderzoek waarbij men zich rechtstreeks tot de officier jeugdzaken en de kinderrechter wendt, dan ook onontbeerlijk.

Een eerste vraag die in dit verband bij ons opkwam heeft betrekking op de woonsituatie van minderjarigen ten tijde van het delict. Zou er een verband bestaan tussen die woonsituatie en plaats van insluiting?

Tabel 20: Woonsituatie en plaats preventieve hechtenis -in %-

	Ouders	Familie	Inr.; Pleeggezin	Z.vaste woon- /verbl.pl.
plaats P-V	N=418		N=33	N=48
Huis van Bewaring	56	46,5	38	62,5
Opvangtehuis	39	43,5	62	35
Anders (P-bureau)	5	10	-	2,5
	100	100	100	100

Zoals men ziet worden minderjarigen die bij familie, in een pleeggezin of in een inrichting verbleven relatief het meest in opvangtehuizen geplaatst. Opvallend is dat van de minderjarigen die thuis verbleven de meerderheid in een Huis van Bewaring werd geplaatst, en dit wordt ongeveer twee derde voor hen die zonder vaste woon- of verblijfplaats waren (23). In het laatste geval lijkt die omstandigheid er toe bij te dragen deze categorie minderjarigen min of meer als volwassenen te beschouwen. Deze argumentatie wordt ondersteund door het feit dat het hier veelal om oudere delinquenten gaat en de volgende tabel toont tevens een vrij duidelijk verband tussen plaats van de preventieve hechtenis en leeftijd.

Tabel 21: Leeftijd en plaats preventieve hechtenis -in %-

Plaats prev. hechtenis	12 en 13 j.	14 j.	15 j.	16 j.	17 j.
	28	57	139	220	271
Huis van Bewaring	50,1	30	42	57	67,5
Opvangtehuis	35,5	53	51	39	29
Anders (P-bureau)	14,5	7	7	4	3,5
	100	100	100	100	100

$p < 0,001$

Schakelt men de 12 en 13-jarigen uit -vanwege het zeer geringe aantal minderjarige preventieven in die leeftijdsgroep- dan zien we een continue toename van het percentage ingesloten in Huizen van Bewaring: voor 16-jarigen is dit al meer dan de helft; voor 17-jarigen 67,5%. Het ziet er naar uit dat hier de al eerder gesignaleerde tendens optreedt dat voor bepaalde categorieën jeugd-delinquenten geen heil meer wordt gezien in het kinderbeschermingssysteem, en men zijn toevlucht neemt tot radicaler strafrechtelijk ingrijpen.

Naast leeftijd valt er nog een verschil in behandeling tussen de geslachten te constateren. Van de jongens wordt 55% in een Huis van Bewaring ingesloten en 40% in een opvangtehuis. Bij de meisjes liggen deze verhoudingen anders: 64,5% van hen komt in een Huis van Bewaring terecht en slechts 23,5% in een opvangtehuis. Deze omstandigheid hangt samen met het ontbreken van opvangfaciliteiten voor meisjes, en dit lijkt weer een gevolg te zijn van het geringe aandeel van meisjes in de jeugd-criminaliteit. Het lijkt niet te ver gaan om te stellen dat tot nu toe aan deze problematiek weinig aandacht is geschonken. Een analoge tendens komt naar voren met betrekking tot buitenlandse minderjarigen. Ook zij worden aanzienlijk vaker in een Huis van Bewaring ingesloten dan Nederlandse minderjarigen, nl. 73% tegen 54%. De redenen hiervoor zijn niet duidelijk. Wellicht hangt de beslissing samen met de beperkte mogelijkheden die opvangtehuizen bezitten om problemen van buitenlandse jongeren aan te vatten. De vraag is echter of Huizen van Bewaring in dit opzicht betere mogelijkheden hebben. Tenslotte is bezien of schoolgaan, werken of werkloosheid ook verband hielden met de plaats van insluiting, maar dat bleek in het geheel niet het geval te zijn.

Kort samengevat komt uit ons materiaal naar voren dat de oudere leeftijdsgroepen, degene die zelfstandig dan wel zonder vaste woon- of verblijfplaats leven, de meisjes en de buitenlandse minderjarigen veelvuldig in het Huis van Bewaring worden ingesloten, in plaats van in een opvangtehuis.

5.3. Plaats preventieve hechtenis en strafrechtelijke factoren
Wij hebben hiervoor gezien dat er toch wel enkele factoren zijn

die op de persoon betrekking hebben, en die van invloed zijn op de beslissing de minderjarige in een Huis van Bewaring in te sluiten. Men zou zich kunnen voorstellen dat dit ook voor strafrechtelijke factoren geldt. Dit kunnen onder meer zaken zijn als het strafrechtelijk verleden, de omstandigheden waaronder het delict gepleegd is, de aard van de feiten. Aan deze punten zullen we nu aandacht schenken.

5.3.1. Strafbare feiten

Indien men insluiting in een Huis van Bewaring als een hardere ingreep beschouwt dan plaatsing in een opvangtehuis dan zou men kunnen veronderstellen dat er een verband bestaat tussen die insluiting en strafrechtelijk verleden.

Dit blijkt echter niet het geval te zijn. Noch het aantal vroegere veroordelingen, noch het aantal processen-verbaal dat zich in het dossier bevond tonen enig verband met de plaats waar de preventieve hechtenis wordt ondergaan. Ook het feit dat men reeds eerder preventieve hechtenis heeft opgelopen heeft hierop geen enkele invloed: de verdeling over Huis van Bewaring en opvangtehuis is voor al dan niet eerder preventief gehechten in beide gevallen dezelfde.

Slechts één factor schijnt wel van enige betekenis te zijn, en dat is de ondertoezichtstelling. Van hen die onderwerp zijn van een ondertoezichtstelling, wordt 50,5% in een opvangtehuis geplaatst; van de anderen slechts 35,5% (Bijlage 2, tabel 17). De veronderstelling ligt voor de hand dat ondertoezichtgestelden reeds kindbeschermingspupillen zijn en daarom eerder in een opvangtehuis dan in een Huis van Bewaring geplaatst worden. Anderzijds is hier ook een verband met leeftijd: het zijn eerder de jongere categorieën die onder toezicht gesteld worden en deze worden eveneens vaker in een opvangtehuis geplaatst dan de oudere leeftijdsgroepen.

Ging het tot nu toe om het strafrechtelijk verleden, hoe staat het met de feiten die tot de preventieve hechtenis aanleiding gaven?

Tabel 22: Gepleegd delict en plaats preventieve hechtenis -in %-

	Vermogensdelicten	Agressieve delicten	Sexuele delicten
Insluiting	N=572	N=87	N=46
Huis van Bewaring	53,5	73,5	50
Opvangtehuis	41,5	22	45,5
Anders (P-bureau)	5	4,5	4,5

$p < 0.05$.

Uit tabel 22 blijkt dat met name agressieve delinquenten in hoofdzaak in het Huis van Bewaring worden ingesloten, terwijl bij de twee andere categorieën de verdeling over beide vormen van insluiting vrijwel gelijk ligt. Meerdere overwegingen kunnen hierbij een rol spelen: de ernst van het feit, het vluchtgevaar, een voorbeeldstelling, het schokeffect van een Huis van Bewaring. In de volgende bladzijden zullen we op deze vraag weer terugkomen.

Tenslotte is nog uitgezocht of het feit dat bij het plegen van het delict meerderjarigen betrokken waren nog van invloed is op de beslissing omtrent de plaats van insluiting. Maar hoewel in dit geval de preventieve hechtenis iets vaker in een Huis van Bewaring werd opgelegd waren de verschillen niet significant.

5.3.2. Procedurele kanten van de preventieve hechtenis

Eerder is al signaleerd dat rapportage slechts in een kwart van de gevallen voorkwam waar het de gehele populatie veroordeelde minderjarigen betreft maar dat dit percentage steeg tot 73% voor de preventief gehechten. Toch blijkt in dit opzicht ook nog een verband te bestaan tussen de aard van die rapportage en de plaats van insluiting. Zo wordt van hen die in het Huis van Bewaring terecht komen vaker een politierapport opgesteld dan van degene die in een opvangtehuis geplaatst zijn. In het laatste geval wordt eerder een rapport opgesteld door de

Raad voor de kindbescherming.

Bij insluiting op het politiebureau wordt in 40% der gevallen helemaal niet gerapporteerd, terwijl in een kwart der gevallen de politie zelf een rapport opstelt. (Bijlage 2, tabel 18). Er zijn echter nog enkele andere opvallende verschillen tussen deze groepen preventief gehechten. Het eerste betreft de duur ervan, een element dat reeds eerder ter sprake is gekomen waar het ging om het capaciteitsprobleem van opvangtehuizen. De volgende tabel geeft een wat meer gedetailleerd overzicht over samenhang tussen duur en plaats van de preventieve hechtenis.

Tabel 23: Plaats en totale duur preventieve hechtenis -in %-

Totale duur preventieve hechtenis	Huis van bewaring N=397	Opvangtehuis N=281	Anders (P-bureau) N=37
max. 14 dagen	43	20,5	86,5
max. 1 maand	20,5	21	13,5
1 - 2 maanden	22,5	29	—
2 - 3 maanden	11	20,5	—
meer dan 3 maanden	3	9	—
	100	100	100

$p < 0,001$

Duidelijk komt hier naar voren dat de gemiddelde duur van de voorlopige hechtenis in een Huis van Bewaring aanzienlijk korter is dan die in een opvangtehuis. Voor 43% van hen die in het Huis van Bewaring terecht komen overschrijdt de totale opgelegde duur de 14 dagen niet; ditzelfde geldt maar voor een vijfde van hen die geplaatst zijn in een opvangtehuis. Voor tweemaal zoveel van deze laatste groep preventief gehechten is een hechtenis van langer dan 2 maanden opgelegd, nl. 29,5% tegen 14% van de groep minderjarigen in Huizen van Bewaring. Overigens blijken degene die op een politiebureau worden ingesloten daar vrij snel weer uit te komen, hetgeen tamelijk voor de hand ligt. Het blijft echter merkwaardig dat toch een aantal minder-

jarigen de voorlopige hechtenis op het politiebureau uitzitten, hetgeen wettelijk niet toegelaten is.

Bezien we de gemiddelde duur van de preventieve hechtenis dan blijkt deze in een Huis van Bewaring 28 dagen te bedragen, en in een opvangtehuis 38 dagen. De reële verblijfsduur in het Huis van Bewaring is echter nog korter en het verschil met de verblijfsduur in een opvangtehuis nog groter als men het aantal schorsingen bij de analyse betreft. Ook in dit opzicht blijken er nl. grote verschillen op te treden tussen hen die in een Huis van Bewaring of politiebureau ingesloten werden en degenen die in een opvangtehuis terecht kwamen. Zoals men kan zien in tabel 24 overtreft het aantal schorsingen in het Huis van Bewaring verre dat in de opvangtehuizen.

Tabel 24: Plaats preventieve hechtenis en schorsing -in %-

	Huis van Bewaring N=397	Opvangtehuis N=281	Anders (P-bureau) N=37
geschorst	44,5	31	46
niet geschorst	55,5	69	54
	100	100	100

$p < 0.01$

5.3.3. Relatieve invloed van een aantal factoren op plaatsing bij preventieve hechtenis

Tenslotte hebben we ook hier weer een stapsgewijze multiple regressie-analyse uitgevoerd om na te gaan welke factoren nu het meeste gewicht leggen bij de beslissing een preventief gehechte in een Huis van Bewaring in te sluiten, dan wel in een opvangtehuis. We zien uit tabel 25 dat de leeftijd heel duidelijk de grootste rol speelt: het zijn de jongere leeftijdscategorieën die het meest in opvangtehuizen worden geplaatst. Hiernaast levert de ondertoezichtstelling de belangrijkste bijdrage, en tenslotte het al dan niet werkzaam zijn. We zagen al eerder dat

deze laatste factor eveneens belangrijk was bij het opleggen van preventieve hechtenis.

Tabel 25: Invloed van een aantal achtergrond- en delictvariabelen op plaats preventieve hechtenis.

	correlatie-coëfficiënten	partiële (beta) coëfficiënten
ondertoezichtstelling	-0.148	-0.134
ernst	-0.058	-0.044
scholier	0.176	0.039
werkend	-0.130	-0.103
drankgebruik	-0.086	-0.018
aantal delicten	-0.053	-0.070
leeftijd t.t. van delict	-0.272	-0.250
aantal politie-contacten	-0.009	-0.005
aantal vroegere delicten	0.013	0.060
aantal malen delict gepleegd	0.040	0.039
eerder al preventief gehecht	-0.025	-0.012

R=0.35

Als we nu de voornaamste gegevens met elkaar in verband brengen dan krijgen we het volgende beeld. In het Huis van Bewaring worden bij voorkeur geplaatst: oudere minderjarigen zonder vaste woon- of verblijfplaats en buitenlandse minderjarigen. Dit selectie-criterium brengt met zich mee dat het dikwijls om lichtere gevallen gaat dan bij plaatsing in een opvangtehuis het geval lijkt. Het betreft nogal eens agressie tegen zaken. In opvangtehuizen komen vaker jongeren met een O.T.S.-maatregel terecht. Het komt ons voor dat het in het laatste geval dikwijls om ernstige probleemgevallen gaat.

Dit komt vooral naar voren uit de wijze waarop de tenuitvoerlegging van preventieve hechtenis wordt gerealiseerd: de duur van de preventieve hechtenis in het Huis van Bewaring is aanzienlijk korter dan in het opvangtehuis, terwijl er ook veel meer schorsingen voorkomen. Al met al lijken de vermelde gege-

vens er op te wijzen dat de preventieve hechtenis in Huis van Bewaring in een groot aantal zaken wordt gehanteerd als een "short sharp shock", waarvan wellicht een afschrikwekkend, dus speciaal preventief effect wordt verwacht.

5.4. De tenuitvoerlegging van de straf

Misschien kan onze interpretatie nog iets meer onderbouwd worden door ook de tenuitvoerlegging van de straf bij de analyse te betrekken.

Tabel 26: Plaats preventieve hechtenis en tenuitvoerlegging straf (*)

tenuitvoerlegging straf	Prev. Hechtenis	Huis van Bewaring	Opvangtehuis	Anders (P-bureau)
		N=356	N=239	N=33
Huis van Bewaring		3	—	—
Jeugdgevangenis		11	2	9
Tuchtschool		36,5	46	18
Direct vrij		49,5	52	73
		100	100	100

(*) de totalen zijn hier lager omdat van een aantal proefpersonen "onbekend" moest worden ingevuld.

Alweer komen opvallende verschillen naar voren. Ten eerste willen we even wijzen op het feit dat - hoewel het in totaal om een zeer klein aantal gaat - ingeslotenen op het politiebureau in grote meerderheid direct in vrijheid worden gesteld. Ook van degenen die in een Huis van Bewaring en in iets mindere mate van hen die in een opvangtehuis zaten, wordt ongeveer de helft direct in vrijheid gesteld na afloop van de voorlopige hechtenis. Hierbij moet echter worden aangetekend dat de totale verblijfsduur in een opvangtehuis aanzienlijk langer is dan in een Huis van Bewaring. Een ander verschil is verder dat 11% van de in Huis van Bewaring gehechten de straf moet uitzitten in een jeugd-gevangenis, waar dit bij de opvangtehuis-minderjarigen in verreweg de meeste gevallen een tuchtschoolstraf wordt. Ook hier zij

weer opgemerkt dat vele opvangtehuizen tevens tuchtschool zijn zodat in deze gevallen van continuïteit in de tenuitvoerlegging kan worden gesproken. Er zijn geen aanwijzingen voor de veronderstelling dat de aard van het delict -globaal bezien- sterke samenhang vertoont met de plaats waar de straf tenuitvoer wordt gelegd (bijlage 2, tabel 19).

Bezien we het verband tussen de tenuitvoerlegging van de straf en leeftijd dan komen twee tendensen naar voren. De eerste is dat het aantal tuchtschoolstraffen met de leeftijd toeneemt, alsmede -vanaf 16 jaar- het aantal gevangenisstraffen. De tweede is dat het relatieve aantal directe in vrijheidsstellingen afneemt: van de 12 en 13-jarigen wordt 76% direct in vrijheid gesteld; van de 16 en 17-jarigen is dit nog maar 45% (bijlage 2, tabel 20).

Tenslotte zijn er nog enkele verschillen tussen jongens en meisjes: relatief meer meisjes worden direct in vrijheid gesteld, terwijl aan minder van hen een tuchtschoolstraf wordt opgelegd (tabel 21 van bijlage 2).

5.5. Samenvatting

Alvorens het geheel der resultaten in een breder kader te zetten lijkt het nuttig de resultaten met betrekking tot de plaatsing van preventief gehechten samen te vatten.

Ten eerste blijkt uit ons materiaal -gebaseerd op alle veroordeelde minderjarigen- dat van de groep preventief gehechten uiteindelijk 55% in een Huis van Bewaring wordt ingesloten, 40% in een opvangtehuis, en 5% in een politiebureau. Zoekende naar verklaringen voor deze gang van zaken viel de aandacht allereerst op de spreiding van de opvangtehuizen waarbij met name het zuiden en het oosten van het land minder goed voorzien waren van opvangtehuizen. Hiernaast leek ook de opnamecapaciteit van de opvangtehuizen te wensen over te laten, hetgeen ten dele samenhangt met het feit dat ze meerdere functies vervullen. Het komt er op neer dat zo'n driekwart van de aangeboden minderjarigen in de opvangtehuizen kan worden geplaatst. Hiernaast bleek echter dat een aanzienlijk aantal minderjarige preventief gehechten nimmer aan een opvangtehuis worden aangeboden. Dit leidde er toe ook naar andere factoren te zoeken die van invloed

zouden kunnen zijn op de beslissing minderjarigen en in Huis van Bewaring dan wel opvangtehuis in te sluiten. Hierbij kwamen belangwekkende achtergrondgegevens naar voren. Zo bleken vooral de oudere leeftijdsgroepen, zij die geen vaste woon- of verblijfsplaats hadden en zij die thuis woonden, bij voorkeur in Huis van Bewaring te worden geplaatst. Hetzelfde geldt voor het geringe aantal meisjes en de buitenlandse minderjarigen. Hoewel het strafrechtelijk verleden van geen invloed bleek op de plaats van de preventieve hechtenis was dit wel het geval met betrekking tot een OTS-maatregel: minderjarigen met een OTS-maatregel werden vaker in een opvangtehuis geplaatst. De plaatsingsduur in een Huis van Bewaring is over het algemeen aanzienlijk korter dan die in een opvangtehuis, terwijl in het Huis van Bewaring relatief aanzienlijk meer preventieve hechtenissen geschorst worden. Anderzijds is het zo dat de oudere, ook wat meer agressieve delinquenten in het Huis van Bewaring vaker een gevangenisstraf opgelegd kregen in plaats van een tuchtschoolstraf. In de slotbesluitgeving zullen we aandacht schenken aan de beweegredenen van Officier van Justitie en kinderrechter zowel bij het opleggen van preventieve hechtenis als bij de beslissing over de plaats van insluiting. Hierbij zullen tevens enige vraagtekens worden geplaatst met betrekking tot eventueel nog nader te onderzoeken punten, en enkele suggesties gedaan worden ten aanzien van mogelijke verbeteringen van de huidige situatie.

Vóór we enkele conclusies aan deze eerste onderzoekfase verbinden, zullen we de voornaamste resultaten ervan kort samenvatten.

- De populatie van in 1977 ten parkette ingeschreven veroordeelde minderjarigen bestaat overwegend uit jongens en telt 4% buitenlanders; van de niet-schoolgaanden is 38% werkloos.
- De gepleegde delicten zijn hoofdzakelijk vermogensmisdrijven, een kwart van de minderjarigen is reeds eerder veroordeeld.
- Van de totale populatie werd 27% in verzekering en 11% in bewaring gesteld.
- Het opleggen van voorlopige hechtenis aan minderjarigen is de laatste jaren toegenomen.
- De duur van de preventieve hechtenis was voor 58,5% van de onderzochte gehechten minder dan een maand; voor 36,5% was deze 1 tot 3 maanden.
- Minderjarigen zonder vaste woon- of verblijfplaats, werklozen en buitenlanders lopen een grotere kans preventief te worden gehecht.
- De groep preventief gehechten had reeds een vrij omvangrijk strafrechtelijk verleden; een kwart had al eerder een voorlopige hechtenis opgelopen; aan een derde was ten tijde van het delict een proeftijd opgelegd.
- In totaal 34,5% van de gevallen werd de preventieve hechtenis geschorst.
- Na eventuele overplaatsingen, komt 55% van de minderjarige preventieven in een Huis van Bewaring terecht, 40% in een opvangtehuis en 5% in een politiebureau.
- De gemiddelde duur van de preventieve hechtenis is 33 dagen.
- De gemiddelde duur van de voorlopige hechtenis in een Huis van Bewaring is 28 dagen; de gemiddelde duur in een opvangtehuis is 38 dagen.
- Ongeveer drie kwart van hen die aan opvangtehuizen worden aangeboden, worden daar ook effectief opgenomen.

- Een aanzienlijk aantal minderjarige preventieven wordt echter in het geheel niet aan opvangtehuizen aangeboden.
- Oudere minderjarigen (16 en 17 jaar), buitenlanders en meisjes lopen een grotere kans in een Huis van Bewaring terecht te komen.
- Minderjarigen met een OTS-maatregel worden eerder in een opvangtehuis geplaatst; agressieve delinquenten belanden vaker in een Huis van Bewaring.
- In Huizen van Bewaring worden meer preventieve hechtenissen geschorst dan in opvangtehuizen, nl. 44,5% tegen 31%.

We willen ons in de conclusie beperken tot de eigenlijke vraagstelling van dit onderzoek, die in feite twee problemen omvatte:

1. Zijn er kenmerkende verschillen tussen minderjarigen die in een Huis van Bewaring ingesloten worden en zij die in een opvangtehuis geplaatst worden?
2. Wat kunnen de beweegredenen van de gerechtelijke overheid zijn om minderjarigen in een Huis van Bewaring dan wel in een opvangtehuis te plaatsen?

Nu menen we op grond van de resultaten van dit onderzoek inderdaad te mogen besluiten tot het vaststellen van duidelijke verschillen tussen de groep preventieven in Huis van Bewaring en in opvangtehuis.

Het komt ons voor dat deze hierboven vermelde verschillen een samenhang vertonen met twee globale factoren, te weten plaatsingsmogelijkheden en de plaatsingscapaciteit van opvangtehuizen enerzijds, en het gerechtelijk beleid inzake minderjarige preventieven anderzijds.

6.1. Plaatsingsmogelijkheden

Eén van de conclusies uit dit onderzoekmateriaal is ongetwijfeld dat er niet voldoende plaatsingsmogelijkheden in opvangtehuizen zijn. Niet alleen laat de spreiding van de tehuizen over Nederland veel te wensen over, maar bovendien zijn er onvoldoende opvangplaatsen. De rijksinstellingen vervullen meerdere functies en zijn niet uitsluitend gericht op opvang van voorlopig gehechten. Hoewel gestreefd wordt naar uitbreiding van het aantal plaatsen, bleek in 1977 ongeveer een kwart van de aangeboden minderjarigen niet effectief in de opvangtehuizen te kunnen worden opgenomen. Uiteindelijk kwam meer dan de

helpt van de voorlopig gehechte minderjarigen terecht in het Huis van Bewaring. Het ziet er dan ook naar uit dat er wel grond bestaat voor het verwijt "we willen wel maar we kunnen niet" dat de gerechtelijke instanties aan de rijksoverheid maken. In dit verband hebben we reeds gewezen op de omstandigheid dat er altijd een spanning zal blijven bestaan tussen de formele optimale capaciteit van de opvangtehuizen en de reële capaciteit. Factoren als onregelmatigheden in het aanbod (piekaanbod; niet verschijnende lopende vonnissen) en in de doorstroming naar andere inrichtingen, of interne factoren als ziekte bij het personeel, verbouwingen e.d. maken het veelal onmogelijk om de plaatsingscapaciteit altijd ten volle te benutten. Daarom wordt gepleit voor een zekere overcapaciteit: deze zou de opvangtehuizen in staat stellen fluctuaties in het aanbod en in plaatsingsmogelijkheden beter te ondervangen. Hoe groot die overcapaciteit zou dienen te zijn is natuurlijk een kwestie van overleg en van materiële mogelijkheden. In de Verenigde Staten gaat men veelal uit van een overcapaciteit van 40% van het aantal strikt benodigde plaatsen, maar in hoeverre dit percentage reëel en haalbaar is blijft onduidelijk. Zonder ons nu uit te willen en kunnen spreken voor een exacte maat van overcapaciteit lijkt de volgende conclusie in ieder geval gerechtvaardigd:

indien men er naar streeft zoveel mogelijk minderjarigen in opvangtehuizen te hechten, in plaats van in Huizen van Bewaring, dan is uitbreiding van de plaatsingscapaciteit inderdaad noodzakelijk.

6.2. Het plaatsingsbeleid

Onze gegevens wijzen echter ook op andere motieven bij de plaatsende instanties, als het om de plaats van de voorlopige hechtenis gaat. Men lijkt bij deze beslissing een aantal criteria te hanteren die met de persoon van de dader samenhangen. Het zijn zeker niet altijd de zwaarste delinquenten die in het Huis van Bewaring ingesloten worden. Over het algemeen duurt de voorlopige hechtenis er aanzienlijk korter dan in het opvangtehuis, terwijl veel meer zaken geschorst worden; een groot gedeelte wordt na de voorlopige hechtenis direct in vrijheid

gesteld.

Het ziet er naar uit dat de gerechtelijke autoriteiten geneigd zijn oudere delinquenten -met nogal eens agressieve feiten- een korte, scherpe afstraffing te geven en ze dan te laten gaan. Hiernaast is een categorie die ernstigere feiten heeft begaan en waarbij dan ook gevangenisstraf of tuchtschoolstraf geëist wordt.

In een opvangtehuis daarentegen komen meer jongere minderjarigen met een kinderbeschermingsverleden terecht. Het ziet er naar uit dat het hier om problematische gevallen gaat: de duur van de voorlopige hechtenis is er aanzienlijk langer, en er worden minder schorsingen uitgesproken.

Deze conclusies zijn natuurlijk tentatief en ze zouden bevestigd moeten worden door middel van bevraging van de gerechtelijke autoriteiten. Indien ze echter geverifieerd worden dan stellen ze de overheid voor een moeilijk probleem. In dat geval zal het n.l. niet voldoende zijn nieuwe opvangplaatsen te creëren. Er zou eveneens inzicht moeten zijn in de aard en omvang van de minderjarige preventieven die men bij voorkeur in een Huis van Bewaring insluit. Gezien de wettelijke regelingen met betrekking tot voorlopige hechtenis van minderjarigen zou dit op den duur wellicht kunnen leiden tot het opstellen van nieuwe richtlijnen op dit terrein.

Anderzijds zou men in gezamenlijk overleg er toe kunnen komen de aard van de opvang in de rijksinrichtingen zo aan te passen dat meer minderjarigen dan nu het geval is, voor insluiting in een opvangtehuis in aanmerking komen.

Concluderend zouden we er op willen wijzen dat de oplossing voor dit probleem niet uitsluitend een kwestie van capaciteit is, maar dat het gerechtelijk beleid inzake plaatsing van minderjarige preventieven zeer zeker mede in overweging dient te worden genomen.

Noten

- (1) Directie Kinderbescherming, verslag over de jaren 1971 tot en met 1974, staat 26, Staatsuitg. Den Haag, 1976.
- (2) Indien verdachte geen vaste woon- of verblijfplaats heeft is bij meer misdrijven voorlopige hechtenis toegelaten (art. 67 WvStr.).
- (3) Maandstatistiek politie en justitie, okt. 1975, CBS.
- (4) A. Morris, Juvenile Justice: where next? The Howard Journal of Penology and Crime Prevention, vol. XVIII, 1976.
- (5) H. Girault: Les pouvoirs de décision du substitut chargé des affaires des mineurs, Centre de Form et de Recherche de l'Educ. Surveillée, Vaucresson, 1976.
- (6) J. Vérin, Enfance délinquente et enfance en danger: difficultés actuelles: Revue de Science criminelle et du Droit pénal comparé, année 28, no. 3, 1973.
- (7) Hierbij wil ik mijn dank uitspreken voor de nuttige opmerkingen en suggesties van mijn collega's drs. A.C. Berghuis en drs. L.C.M. Tigges.
- (8) Er is een gering aantal gevallen waarbij wel voorlopige hechtenis is toegepast maar die niet eindigen in een veroordeling (in totaal eindigt \pm 5% van alle voorlopige hechtenissen in een sepot), terwijl sommige zaken met een maatregel worden afgedaan. In onze steekproef kreeg 1,5% een maatregel (TBR, BB) opgelegd.
- (9) Statistiek jeugdcriminaliteit 1974-1975, CBS.
- (10) R.W. Jongman en P.F. Cats: De ontwikkelingen van de jeugdcriminaliteit in Nederland van 1950-1970, Ned. Tijdschr. voor Criminologie, 16e jaargang no. 4 sept. 1971.
- (11) J.E. Ellemers: Probleem van de tweede generatie minderheden in Nederland: een sociologische analyse, Beleid en Maatschappij, jrg. 6, no. 6, juni 1979.
- (12) Gegevens verstrekt door het CBS.
- (13) M. Gold: Delinquent behaviour in an American City, Brooks Cole publ. cy., Belmont California, 1970.
- (14) N. Christie, J. Andenaes, S. Skirbekk: a study in self-reported Crime: Scand. Studies in Criminology, vol. I, London, Tavistock publ. Oslo, 1965.
- (15) W. Buikhuisen, R.W. Jongman, W. Oving: Ongeregistreerde criminaliteit onder studenten, Ned. Tijdschr. voor Criminologie, juni 1966.
- (16) J. Junger-Tas: Verborgene jeugddelinquentie en gerechtelijke selectie, Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid. publ. no. 38, Brussel 1976.
- (17) Maandstatistiek politie en justitie sept. 1970 en okt. 1975, CBS
- (18) C. van der Werff, A.A. van der Zee-Nefkens: Strafrechtelijke vervolging en bestraffing van Nederlanders en buitenlanders, WODC, Ministerie van Justitie, 1978, p. 12-16
- (19) Justitiebegroting 1978, Memorie van toelichting, bijlage 7, Grafiek VI.
- (20) Wij danken de Heer J.W.P. van Deursen voor zijn medewerking en informatie over dit feitenmateriaal
- (21) Het totaal aantal ingeslotenen van tabel 19 wijkt af van het aantal ingeslotenen in H.v.B.'s in tabel 15. De reden hiervan is dat dit totaal een aantal categorieën omvat die niet in onze steekproef zitten: 16-18-jarigen die naar het volwassen strafrecht zijn verwezen; in 1977 ingeslotenen die in 1978 zijn veroordeeld; geseponeerden.
- (22) Ongeveer 25% van de ingeslotenen in de Sprang is strafrechtelijk minderjarig.
- (23) Hierbij zitten waarschijnlijk ook een aantal buitenlanders.

Bijlagen

Preceding page blank

BIJLAGE 1

CODEBOEK PREVENTIEVE HECHTENIS MINDERJARIGEN

A.A. v.d. Zee-Nefkens

vraag	omschrijving
jaar van inschrijving	
arrondissement	
parketnummer	
sociale klasse vader (v. Tulder)	onb.
soort school	onb. l. beroeps m.b.o. l.a.v.o. m.a.v.o. h.a.v.o. h.b.o. geen scholing
in kindertehuizen opgenomen (geweest) via maatregel?	onb. ja nee
aantal mnd. in kinder- tehuis/tehuizen	onb. abs. n.v.t.
aantal vroegere contacten met de politie wegens misdrijf (aantal misdrijven)	geen abs. 8 of meer
aard misdrijven waarvoor vroeger contact met pol.	vermogens (incl. joyr.) agressief (incl. wapenwet) v+a v+s v+s+a s+a anders n.v.t.
aantal gevoegde zaken	geen abs

aantal malen delict
gepleegd
(zw. bedr. delict)

abs.

eerder prev. hecht.
gehad?

onb.
ja, in hb
ja, in opv. t.
ja, in beide
ja, onb. waar
nee

liep verdachte in proeftijd
van v.w. vrijheidsstraf?

onb.
ja
nee

onder toezicht gesteld
t.t.v. beslissing
prev. hecht?

onb.
ja
nee, wel geweest
nee, in aanvraag
nee

ouders ontzet/ontheven?

onbekend
nee
ja, één ouder
ja, beide ouders

straf. verleden vader/moeder

onb.
ja, veroord. w. misdrijf
ja, bij politie bekend we-
gens misdrijf
ja, bekend, afdoening onb.
nee

straf. verleden broer(s) zuster(s)

onb.
n.v.t.

woonsituatie tijdens plegen delict

onb.
eigen ouder(s)
familie
pleeggezin
in k.b. inr. (maatr.)
zelfstandig
wisselend
z.v.w.b.
elders

leeftijd tijdens plegen
in maanden

leeftijd tijdens besliss.
prev. hecht. in maanden

aantal mededaders

geen
abs.
8 of meer

mededaders: straf.
meerder-of minderjarig?

onb.
minderj.
meerderj.
beide
n.v.t.

rapportage: andere dan
CBS-tape noemt

geen
milieu-rapport
door pol.
verwijzing naar
vroegere raport.
reclass. en/of
raad Kibe

grond voor voorl. hecht.

onb.
gevaar vlucht
vrees herhaling
t.b.v. het onderzoek

totale duur voorl. hecht.

onb.
abs. in dagen

voorl. hecht. geschorst?

nee
ja, direct
ja, niet direct

schorsing opgeheven?

nee
ja
n.v.t.

1e plaats voorl. hecht.

laatste pl. voorl. hecht.

overgeplaatst in
voorl. hecht.?

nee, in hb gebleven
nee, in opv gebleven
ja, naar ander hb
ja, naar ander opv
ja, van hb naar opv
ja, van opv naar hb
anders
ja, van pol. bureau naar hb

aantal overplaatsingen

geen
1
2 of meer

reden van overpl. naar
opvang van hb

onb.
psych. observatie
op verzoek van verdachte
n.v.t.

reden van overpl. naar
hb van opvangtehuis

onb.
n.v.t.

tenuitvoerlegging straf
(dus na vonnis)

onb.
hb.
jeugdgevangenis
opvangtehuis
rijkskindertehuis
part. kindertehuis
tuchtschool
direct in vrijheid
anders

aantal p.v.'s

n.v.t. (tbr)/
opn. inr. buitengew. beh.

BIJLAGE 2

Tabel 1: Aantal vroegere veroordelingen en leeftijd van veroordeelde minderjarigen - in % -

	12 jr.	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr.	18 jr. of +
Aantal veroordelingen	N=82	N=327	N=788	N=1434	N=2112	N=2540	N=119
Geen eerdere veroord.	97,5	94	90,5	82,5	75	68	61,5
1	2,5	5,5	8	12,5	15,5	19	18,5
2	-	0,5	1,5	4	7	8,5	7,5
3	-	-	-	1	1,5	2,5	5
4 of + veroordelingen	-	-	-	-	1	2	7,5
p<0.0001	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 2: Vroegere vrijheidsstraffen en leeftijd veroordeelde minderjarigen - in % -

	12 jr.	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr.	18 jr. of +
Vrijheidsstraffen	N=82	N=327	N=788	N=1434	N=2112	N=2540	N=119
Geen vroegere vrijheidsstraf	100	99	98	95,5	92	88,5	81,5
1 " "	-	1	2	3	6,5	8	10
meer dan 1 x "	-	-	-	1,5	1,5	3,5	8,5
p<0.0001	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 3: Aard delict vonnis en leeftijd veroordeelde minderjarigen - in % -

	12 jr.	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr.	18 jr. of +
Aard delict	N=82	N=327	N=788	N=1434	N=2112	N=2540	N=119
Vermogensmisdrijven	79,3	83,2	78,9	76,3	64,3	53,5	62
Agressieve misdrijven	16	8,9	12,4	14,4	17,7	23	26
Sexuele misdrijven	1,2	1,2	1,8	1,7	1,4	1,1	-
Art. 26 WvW	-	-	0,3	0,3	5	9,1	2,5
Overtredingen	3,5	5,8	5,3	5,3	8,3	8,2	6
Overige	-	0,9	1,3	2	3,3	5,1	3,5
p<0.0001	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 4: Aard delict en nationaliteit veroordeelde minderjarigen - in % -

	Nederlanders	Marokkanen/Turken	West-Europeanen	Zuid-Europeanen	Ind./Surin./Molukk./overigen
Aard delict	N=7063	N=83	N=55	N=68	N=90
Vermogensmisdrijven	65,5	65	69,5	91	53,5
Agressieve misdrijven	18	17	7	7,5	39
Sexuele misdrijven	1,5	5	-	-	2
Art. 26 WvW	5	1	7	-	-
Overtredingen	7	7	11	1,5	4,5
Overige	3	5	5,5	-	1
p<0.0001	100	100	100	100	100

Tabel 5: Inverzekering- en inbewaringstelling en leeftijd van veroordeelde minderjarigen - in % -

	12 jr.	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr.	18 jr. of +	X ²
	N=82	N=327	N=788	N=1434	N=2112	N=2540	N=119	p-waarde
In verzekering gesteld	29	24,5	23	28,5	29,5	25,5	28	n.s.
voorlopige hechtenis	16	9	8	11,5	12,5	10,5	16	p<0.07

Tabel 6: Rapportage en leeftijd veroordeelde minderjarigen - in % -

	12 jr.	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr.	18 jr. of +	χ^2
Geen rapportage	64,5	66,5	63,5	65	72,5	78,5	79	p<0.001
Wel rapportage	35,5	33,5	36,5	35	27,5	21,5	21	
	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 7: Geslacht en vonnis veroordeelde minderjarigen - in % -

	Jongens	Meisjes
Vonnis	N=7141	N=274
Gedeelt. onvoorw. vrijheidsstraf	17	18
Geh. voorwaardelijke vrijheidsstraf	35,5	30
anders - voorn. boetes	47,5	52
niet sign.	100	100

Tabel 8: Leeftijd en aard vonnis veroordeelde minderjarigen - in % -

	12 jr.	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr.	18 jr. of +
Vonnis	N=82	N=327	N=788	N=1434	N=2112	N=2540	N=119
(ged.) onvoorw. vrijheidsstraf	11	10	13	17	18,5	18	24,5
geh. voorw. vrijheidsstraf	42	47,5	45	41	31,5	30	30
anders - voorn. boetes	47	42,5	42	42	50	52	45,5
p<0.01	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 9: Nationaliteit en aard vonnis veroordeelde minderjarigen - in % -

	Nederlanders	Marokkanen/Turken	West Europeanen	Zuid-Europeanen	Ind./Surin./Molukk./overigen
Vonnis	N=7063	N=83	N=55	N=68	N=90
(ged.) onvoorw. vrijheidsstraf	16,5	12	22	60,5	21
geh. voorw. vrijheidsstraf	35	50,5	23,5	22	51
anders- voorn. boetes	48,5	37,5	54,5	17,5	28
p<0.0001	100	100	100	100	100

Tabel 10: Aard delict en vonnis veroordeelde minderjarigen - in % -

	Vermogensdelicten	Agressieve delicten	Sexuele delicten	Art. 26 WvW	Overtredingen	Overige
Vonnis	N=4828	N=1326	N=100	N=347	N=506	N=252
(ged.) onvoorw. vrijheidsstraf	20,5	15	49	1	2	0
geh. voorw. vrijheidsstraf	41,5	30,5	44	13,5	1,5	29,5
anders- voorn. boetes	38	54,5	7	85,5	96,5	64,5
p<0.01	100	100	100	100	100	100

Tabel 11: Aantal preventieve hechtenis genomen strafrechtelijke minderjarigen t.o.v. het aantal inschrijvingen - in % - in 1976, 1977, 1978. (Gegevens C.B.S.)

	1976	1977	1978
's-Hertogenbosch	4,1	4,1	4,1
Arnhem	2,6	3,0	3,0
Den Haag	6,5	7,1	6,2
Amsterdam	6,2	7,0	6,3
Leeuwarden	3,1	4,9	2,6

Tabel 12: Aantal vroegere politiecontacten wegens misdrijf preventief gehechten - in % -

	Abs	%
Geen	184	24
1	104	13,5
2	99	13
3	77	10
4 t/m 7	174	22,5
8 of meer	131	17
	769	100

Gemiddeld aantal politiecontacten = 3,6

Tabel 13: Aantal P-V's in dossier van preventief gehechten - in % -

	Abs	%
1	178	23
2-3	192	25
4-6	150	19,5
7-10	112	14,5
11-20	95	12,5
> 20	42	5,6
	769	100

Gemiddeld aantal processen-verbaal = 6,3

Tabel 14: Aard eerder gepleegde misdrijven preventief gehechten - in % -

	N=585
Vermogensdelicten	63,5
Agressieve delicten	5
Vermogens + agressieve delicten	25,5
Zedenmisdrijven (ook in comb. + agr.)	5
Anders	1
	100

Tabel 15: Overzicht gegevens strafrechtelijk verleden preventief gehechten

Gemiddeld aantal politiecontacten		3,6 %
Gemiddeld aantal P.V.'s in dossier van veroordeling		6,3 %
Frequentie eerdere veroordelingen	1 maal	46,5 %
	2 maal	14 %
	3 maal	8 %
Eerder preventief gehecht		24,5 %
In proeftijd van voorw. vrijheidsstraf		34 %
Onder toezichtstelling		17,5 %

Tabel 16: Plaats preventieve hechtenis per arrondissement - in % -

Arrondissementen (*)	N	H.v.B.	Opvangtehuis	Anders (p-bureau)
Den Bosch	33	79	21	-
Breda	42	52,5	47,5	-
Maastricht	43	60,5	28	11,5
Roermond	17	100	-	-
	135	67,5	29	3,5
Arnhem	29	10,5	86	3,5
Zutphen	15	40	60	-
Almelo	36	25	61	14
	80	22,5	70	7,5
Den Haag	70	74,5	24,5	1,5
Rotterdam	151	76	24	-
Dordrecht	13	31	61,5	7,5
Middelburg	7	14,5	57	28,5
	241	71	25,5	3,5
Amsterdam	124	46	47,5	6,5
Alkmaar	12	41,5	58,5	-
Haarlem	45	64,5	20	15,5
Utrecht	16	44	56	-
	197	50	42,5	7,5
Leeuwarden	9	22	33,5	44,5
Groningen	24	8,5	91,5	-
Assen	29	48,5	41,5	10
	62	29	59,5	11,5

(*) In het arrondissement Zwolle waren in 1977 7 preventief gehechte minderjarigen. Deze dossiers zijn ons echter niet ter beschikking gesteld.

Tabel 17: Ondertoezichtstelling en plaats preventieve hechtenis - in % -

Ingesloten in	Onder toezicht gesteld	Onder toezicht-st. in aanvraag	Niet onder toezicht gesteld
	N=113	N=13	N=502
Huis van Bewaring	48,5	15,5	58,5
Opvangtehuis	50,5	84,5	35,5
Anders (P-bureau)	1	-	6
p<0.001	100	100	100

Tabel 18: Rapportage en plaats preventieve hechtenis

Rapportage	Huis van Bewaring	Opvangtehuis	Anders (p-bureau)
	N=397	N=281	N=37
Geen	27,1	26	40,5
politie-rapport	16,5	11,5	24,5
KB-raad of reclassering	56,5	62,5	35
p<0.01	100	100	100

Tabel 19: Aard delict en tenuitvoerlegging straf - in % -

	Vermogensdelict	Agressieve delicten	Zedendelicten
Ingesloten in	N=535	N=76	N=46
Huis van Bewaring	1,5	4	-
Jeugdgevangenis	7	10,5	2
Tuchtschool	36	38	46
TBR/BB	3,5	-	-
In vrijheid gesteld	52	47,5	52
niet sign.	100	100	100

Tabel 20: Leeftijd en tenuitvoerlegging straf - in % -

	12 en 13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr.
Ingesloten in	N=29	N=57	N=144	N=221	N=211
Huis van Bewaring	-	-	0,5	0,5	4,5
Jeugdgevangenis	-	-	0,5	5,5	15,5
Tuchtschool	20,5	24,5	40,5	45	33,5
TBR/BB	3,5	-	4	4	0,5
direct vrij	76	75,5	54,5	45	46
p<0.001	100	100	100	100	100

Tabel 21: Geslacht en tenuitvoerlegging straf - in % -

	Jongens	Meisjes
Ingesloten in	N=637	N=29
Huis van Bewaring	2	-
Jeugdgevangenis	7	3,5
Tuchtschool	38	24
TBR/BB	3	-
direct vrij	50	72,5
p<0.05	100	100

END